

České slovo

Redakce a administrace:
České Slovo, München 27,
Postfach 91. Tiskem: Buch-
druckerei Dr. Peter Belej,
München 13, Schleissheimer
Strasse 71.

POZNÁMKY

Na nekrology o pařížské konferenci nejvyšších představitelů čtyř velmocí je už pozdě. Ani člověk, který se jen málo zajímá o politiku, nemohl se nedovědět, co se v Paříži událo. Je však důležité — nejen pro svět, nýbrž zejména právě pro obyvatelstvo ujařmených satelitních států — pátrat po příčinách, které donutily Chruščova, že si v Paříži počínal tak, jak si počínal. Mluví se, že na něho měla vliv skupina stalinistů, která se ještě udržela v Kremli částečně u moci. Jiní pozorovatelé zase uvádějí, že to byla armáda, která zmařila konferenci, prvotně si žádné zmiřovačky se západem nepřeje. Nechybějí však ani „kremologové“, kteří tvrdí, že Chruščov je naprozdám pánelem situace v Moskvě a že se pro zmar konferencie rozhodl sám, nikým neovlivněn, ať už k tomu měl důvody jakékoli. Teprve příští měsíce ukáží, kdo měl pravdu a kdo se mylil, teprve příští měsíce ukáží, kam vývoj v Sovětském svazu povede.

*
Naši doma většinou neúspěch konferencie očekávali a když ji Chruščov zmařil, rozhodně nebyli kandidáty sebevraždy. Obávali se jakéhosi nového Mnichova, i když západní státníci ujišťovali, že k žádné takové dohodě nemůže dojít. Nyní si jsou tím jisti, aspoň na čas. Ovšem, je otázka, zda krach konferencie nebude mít některé značně nepřijemné následky. Z toho mála, které se vůbec dalo od konferencie čekat, byly větší styky mezi západem a východem nejspíš na řadě. Mnoho lidí na západě se těchto styků obává a vidi v nich nebezpečí pro západ. Kdo však sledoval československý komunistický tisk, Hendrychovy projevy a československý rozhlas, musil poznat, že z těchto styků se západem měli komunističtí předáci doma strach ještě větší a patrně právnem. Z celého postoje Novotného i ostatních vedoucích komunistů v Československu bylo patrné, že si žádnou koexistenci nepřejí, že na ni nevěří a že se jí obávají. Jestli někdo ztratil u Chruščova slovo a přimlouval se na zmar pařížské konferencie, jistě to byl i Novotný. Čs. komunističtí mohou vládnout jen terorem a jen tehdy, jestliže se jim nikdo nebude příliš koukat na prsty. Když přišly zprávy o krachu v Paříži, byl to asi nejšťastnější den v životě Antonína Novotného. A protože zájmy Novotného a čs. demokratických lidí jsou protichůdné, je sporné, zda to byl i nejšťastnější den pro čs. demokratické lidi.

*
Podle sporých zpráv, které přišly z domova do zahraničí, byla oznamovaná jubilejní amnestie provedena celkem v plném rozsahu. Z cel křiminálů se vskutku vrátilo tisíce vězňů na svobodu — pokud se dá doma o svobodě mluvit. Jsme jistě rádi, že se tak stalo a ze srdce přejeme každému, komu se poštěstilo, že se vrátit mohl. Ale pocity vděčnosti nemáme. Zač? Proč? Kdyby byli zavřeni desetkrát propuštění, ještě pořád se tím neodčiní a nesmyje vina za to, že se vůbec do žalářů dostali. Amnestie není dobrodini, jestliže byli amnestováni lidé, kteří vůbec nikdy neměli být ve vězení. A to je přes devadesát procent amnestovaných případů. Správně na to reagovalo čs. veřejnost, která vitala propuštěné jako bratry a sestry, vroucně se s nimi zdravila a libala, ba v prvních dnech je i hostila. Ovšem pro prvních dnů přišlo, co přijít musilo. Starosti o byty, starosti o zaměstnání... Tato kapitola ještě nebyla uzavřena a potrvá týdny, než se skončí. Doufejme, že se najdou lidé i mezi komunisty, kteří nebudou amnestované ještě do datečně frestat a že jim nabídnu zaměstnání bez ohledu na léta, ztrávená v žaláři. Jsou to léta nezasloužené bídy a krutosti a právě za utrpení, které má každý amnestovaný za sebou, si zaslouží, aby se mu dostalo všech ohledů, kolik jich lidskost zná.

Desáté výročí poprav y M. Horákové

Přizemní lidé říkají, že mučednictví a hrdinství je zbytečné a že nic nepomůže. Říkají to lidé, kteří nepřemýšlejí a kteří nic nevědí o minulosti. Neexistuje politická, sociální nebo náboženská svoboda, která by nebyla vykoupena slzami a utrpením těch, kteří se nepřizpůsobili většině, kteří se nekonformovali a kteří ve svém nitru nezapřeli pravdu, kterou hledali a našli. Tito řídicí jedinci stáli u kolébky každého pokroku; bez nich by nebylo nic vzneseno na lidské společnosti. Ty, kteří za poznání pravdu stáli až do smrti, ty, jejichž přesvědčení bylo tak silné, že přemohli přirozenou bázeň každého člověka před hrotem, ty právnem nazýváme hrdiny. Potřebuje jich lidstvo a potřebuje jich národ, aby neupadl do oportunismu, všednosti a přizemnosti, krátce do stavu, kdy by přestal být národem. Hrdinové jsou soli země a země, která je nemá, je zemí chudou, i kdyby oplývala medem a strdím. I český národ — co by byl bez svatého Václava, bez Husa, bez těch králů, kteří neutíkali z boje, bez božích bojovníků, bez svých legionářů s plukovníkem Švecem v čele? Jsou hrdinové kvasem, bez něhož by této mas národa nevzkypělo vzhůru!

Vlastní smysl hrdinů u všech národů a ve všech dobách, vlastní smysl

PETR ZENKL

mythologie, která bývá popisem jejich hrdinných činů, je zvedání jejich okolí a lidí, z nichž vyšli, do vyšší kulturní polohy. Antický hero, třeba takový Theseus nebo Herakles, musel sestoupit až do hlubin strašného krétského Labyrintu nebo dokonce do samého podsvětí, aby přemohl strašného Minotaura, který vrazil krétský národ, aby vyvedl ze samého pekla Cerbera, hlídajícího mrtvé. Hero musí jít až na samy hranice smrti a někdy je překročit, aby se mohl vrátit. Hrdina se totiž vždycky vrací na tento svět, aby po svém hrdinském činu iei mēnil podle svého obrazu. Umírá jako prostý člověk, ale rodi se znovu jako symbol, jako ideál v boji za lepší zítřek. A často jeho život po jeho vzkříšení je ještě slavnější než ten první. Posláni heroů nekončí se jejich smrtí, a často se zdá, že se touto smrtí teprve začíná. Celá řada velikých ukřizovaných, upálených, umučených a popravených hněla dějiny živých lidí teprve po své smrti.

Ani popravená Milada Horáková nezemřela podle přání komunistů a Moskvy. Žije a připravuje se na slavný návrat domů. Přejde doba, kdy bude symbolem vítězství tak, jak je dnes Švejk symbolem porážky. Přejde

doba, kdy Horáková očlní Švejka, kdy její jméno bude na rtech všech, kteří budou vzkříšeni ze svého spánku její obětí. Ještě v tomto století Milada Horáková se vrátí do své vlasti a s ní všechno, po čem toužíme a za co musíme bojovat. Národ žije jen vznesenou daní krve svých hrdinů a skutečnost, že i my sva hrdiny máme, je nejlepší zárukou, že panství nesyvobody bude do času.

Národ, který nectí své hrdiny, není národem. Nebyli bychom národem ani my, kdybychom nectili svou Miladu Horákovou, která dala život za to, več věřila, a která nám vzkázala, že za to, zač ona umírá, my musíme venku bojovat. Kult hrdinů je známka národa, když ne silného, tak aspoň ještě neporaženého. Slibme si při památce Milady Horákové, že nedopustíme, aby zemřela nadarmo. Že nedopustíme, aby krev hrdinky byla vyplývána za ty, kteří jsou ji nehodni. Její příklad, nezapomínejme na to, je mezi námi a činskými komunisty, které nás čekají, vyhraji-li komunisté a nikoli ideály Milady Horákové! Jsme dnes na rozcestí: Dáme se směrem, který nám ukázali naši hrdinové, nebo směrem vedoucím k stádovitému životu živoření, který je hříšně plánován komunisty, nevěřícími v důstojnost lidské duše?

Úvaha po konferenci v Paříži

FERDINAND PEROUTKA

Po největším klidu nable přišel největší neklid. Po 20 letech zase jednou rozhlas přenášel státníkovu drsnou nezkratnost, hrozby, výsměch, křik. Poněvadž od dob Hitlerových lidstvo obohaceno o televizi, bylo tentokrát možno vidět i pěst, zdvíženo několik tisíc kilometrů daleko. V Paříži mluvil Nikita Chruščov nad koncem vrcholné konferencie, kterou nejdříve si vynutil a nyní znemožnil. Až dosud se mysliilo, že největší poníženi, jaké může jeden státník zažít od druhého, bylo připraveno Hitlerem anglickému ministerskému předsedovi Chamberlainovi, když přijel vyjednávat o udržení míru. Ale srovnáno s ponížením, kterým Chruščov nyní se snažil zavalit amerického presidenta, Hitler může být nazván téměř ohleduplným. Všechny paradoxy situace nejsou ještě známy. Možná, že Chruščov dále to bude nazývat mírovou koexistencí.

Ačkoli o všem na světě panují různé

názory, tentokrát se nevyskytlo ani jedno odchýlné mínění o tom, že Chruščov nechal vrcholnou konferenci se sejít jen proto, aby ji rozbil a aby opovržlivě jezdit na výlety po francouzském venkově, zatím co představitelé tří západních států na něho marně čekali v konferenční místnosti. Chruščov mohl použít kteréhokoli z moderních komunikačních prostředků, spěšného dopisu, telefonu, telegramu, radio, aby oznámil, že začal pokládat konferenci za marnou a že je zbytečno jezdit do Paříže. Ale to by neodpovídalo jeho dramatickému smyslu — a ještě něčemu jinému. Kdo zapomněl, že žijeme ve věku propagandy, tomu to bylo připomenuto. Ať naděje, které v to skládá, jsou nebo nejsou oprávněny, Chruščov hledá světové publikum a — což už dávno mohlo být známo — vždy se bude snažit pře-

nést problémy přes hlavy vlád k masám. To je doba prostředí, kde nepředpokládá velkou informovanost. Ať jakákoli jiná katastrofa to ještě je, shrocení vrcholné konferencie je katastrofou starého způsobu diplomacie, oné víry, že o všech problémech má jeadat v pokud možno uzavřené místnosti jeden diplomat s druhým a že v tom je největší naděje na úspěch. Diplomati, kteří v Paříži několik hodin marně čekali v konferenční místnosti, sotva se mohou ještě děle mýlit tímto způsobem. Svět se nepohne tím směrem, který mu otevře zdvořilá a odborná jednání diplomatů, nýbrž tím, na který ze uvrhne konečný součet ideologické, propagandistické, hospodářské a vojenské síly. Ještě o jedné věci už se není možno mýlit: mírová koexistence a studená válka je totéž, jak konečně bylo uznáno i těmi, kdo se dlouho zdráhali to uznat; vrcholná konferen-

(Dokončení na str. 3.)

O československo-německém poměru

MEMORANDUM RADY SVOBODNÉHO ČESKOSLOVENSKA

V období mezi prvou a druhou světovou válkou byly vztahy mezi Československem a Německem až do roku 1933 nejvíce korektní a často i přátelské. Československo a Německo neměly navzájem požadavků územních a vzájemná hospodářská spolupráce byla pro oba státy nutná a prospěšná. Ani německá menšina v Československu tyto vztahy nekallala. Tato menšina vznikla stáletým rozpináním a průbojem německého národa do střední a východní Evropy a vzrostla podstatně důsledkem rakouského úsilí o germanizaci slovanských zemí. V devatenáctém století v době českého národního obrození se německá menšina postavila proti českým kulturním a politickým požadavkům po rovnosti a ve svém komplexu nadřazenosti a panovačnosti a z obavy o privilegované postavení zabránila všem pokusům o česko-německé narovnání uvnitř Rakouska. Ve svých českých spoluobčanech vzbudila ještě větší obavy tím, že se mnozí její vůdcové stali avantgardou pangermánského hnutí a že toto hnutí našlo právě mezi sudetskými Němci zvlášť příznivý ohlas. V první světové válce pak tato odevza vyvrcholila v otevřené pangermánské politice.

Po první světové válce sudetští Němci měli několik plánů na odtržení československého pohraničního území od Republiky. Pařížská mírová konferencie se zabývala velmi podrobně jejich požadavky a dospěla k závěru, že české země tvoří nejen historickou a zeměpisnou, nýbrž též důležitou hospodářskou a dopravní jednotu, kterou narušit by bylo jak ke škodě všeho jejího obyvatelstva, tak ke škodě evropského pořádku. Při této úpravě Československo na sebe vzalo mezinárodní závazky o ochraně menšin. Přes počáteční nepřiznivý postoj sudetských Němců k novému československému státu československé vlády šly ve svém postoji ke všem menšinám a zejména k menšině německé daleko nad převzaté závazky. V československém Národním shromáždění, kde sudetští Němci měli své zástupce podle zásady poměrnosti, Československo tolerovalo i otevřené stoupence pangermánského sjednocení všech Němců v Německé říši. Od roku 1926 až do roku 1938 byli představitelé nejdůležitějších sudetoněmeckých politických stran členy československých vlád. Tato snášlivost a pozdější spolupráce byly uznány a oceněny nejen mezinárodně Společ-

ností národů, nýbrž také ooběma německými sousedy Československa — Německem a Rakouskou republikou, jež vztahy mezi Čechy a Němci v Československu uznaly za vnitřní československou záležitost a nevmešovaly se do nich. Z toho důvodu také byly vztahy mezi těmito třemi státy tak korektní s přílibem konečné stabilisace poměrů ve střední Evropě. Zvrat nastal, když se v Německu dostali k moci nacisté. Hitler našel v německé menšině v Československu brzkou odevzu pro své výbojné plány a ochoťnou pátoú kolonu. V roce 1938 devadesát procent sudetských Němců hlasovalo ve svobodných volbách pro nacistický orientovanou stranu Konrada Henleina. Bez ochoty a služeb sudetských Němců nemohlo nikdy dojít k Mnichovu. Za nacistické okupace českých zemí byli sudetští Němci ochoťnými vykonavateli nacistického útlatku a ukrutností. Pangermánskému nacionalismu podlehl za války i němečtí sociální demokraté, vedení v exilu Wenzelem Jakschem v Londýně, ačkoliv v roce 1938 statečně odporovali nacistům. Takto se každému Čechoslovákovi stalo zřejmým, že o postojí sudetoněmecké menšiny k česko-

(Dokončení na str. 2.)

Diskuse pokračuje MNICHOV 1938

V roce 1938 byl Sovětský svaz ochoten vojensky pomoci Československu za podmínky, že nejprve vyhlásí Německu válku Francie. Toto lpění na líteře čs.-sovětské smlouvy bylo více méně platonické: Sovětské zahraniční ministerstvo dávno vědělo, že Francie nehne pro Československo ani prstem. Kromě „dobrych rad“ čs. diplomatům nevykonával Sovětský svaz v době Mnichova pro Československo ani nejmění. Komunistická propaganda a jí podřízená historická věda dnes ovšem tvrdí, že prý Sovětský svaz byl tehdy ochoten pomoci bezpodmínečně, kdyby byl o to býval požádán čs. vládou, a to i tehdy, když byl musel na straně Československa bojovat sám. Čs. buržoasie však prý v této osudové chvíli vydala raději zemi na milost a nemilost Hitlerovi.

„Československý časopis historický“ (čís. 2, roč. VIII.) uveřejnil pod názvem „Mnichov očima emigranta“ osmistránkový referát Antonina Snejdářka o knize exulanta Borise Celovského „Mnichovská dohoda 1938“, o jejíž západoněmeckém vydání jsme před časem referovali. Exilový autor zde není vyřizen obvyklými trázem stranického tisku, ale referent, když vypočítal na dvě desítky prací, zabývajících se Mnichovem, mezi nimi publikace západních státníků, ale i Beneše, Ripky a Tábořského, naopak zjišťuje: „V této záplavě nejnovější literatury o Mnichově je recenzovaná kniha Celovského nesporně nejdůležitější a nejvíce diskutovanou prací, která vyšla v jubilejním roce.“ V závěru recenseent ještě jednou konstatuje, že běží o práci důkladnou a široce založenou, psanou s vědomostmi a talentem. Potud tedy klavý s pražského hlediska. V jádre článku vytýká Snejdářek Celovskému především tyto věci: Celovský, odtržen od historického badání v Československu, prý nezná nynější domácí pramenné zdroje, prý podléhá buržoasnímu pozitivismu, prý zapomněl podat rozbor ekonomických vztahů britských a německých monopolů a především prý promlouvá Sovětský svaz, rozchází se s historickou pravdou a vědomě a záměrně z osobní nendávisti a předpojatosti porušuje základní principy vědecké práce vůbec.

Pokud se týče odborné stránky sporu, tu si jistě vyřídí autor sám. Nám jde o aspekt politický. Předně je zajímavé, že se pražští stráničtí historikové musí pouštět do odborné polemiky i s exulantem. Zřejmě přičítají do ČSR víc vědecké západní literatury, než tušíme, která má v odborných kruzích značný vliv. Kdyby Celovského kniha nekolovala v ČSR ve větším počtu výtisků, režim by jistě nepokládal za nutné, s ní polemizovat. Za druhé, otázka sovětské pomoci v roce 1938 je pro režim vsutku klíčová. Zde přestávají jakékoli žerty s „historickou pravdou“, s „prameny“, s „dokumenty“ atd. Jestliže takové prameny neexistují, musí být prostě vyrobeny. Proto vychází nyní doma tolik knih, věnovaných první republice a Mnichovu, v nichž se citují jako „prameny“ i nejpochybnější zprávy bulvárního tisku a v nichž se politikům první republiky vkladají do úst nekontrolovatelné výroky, jen aby byl Sovětský svaz postaven do co možná nejlepšího světla.

Snejdářek, který obviňuje Celovského z vědomých lži, se jich sám dopouští. Tak Snejdářek píše: „Není náhodné, že autor volí právě pozitivistickou formu výkladu. Tato forma se stala nejběžnější v buržoasní historiografii v současné době na Západě a je právě zvlášť typická pro práce Ústavu soudobých dějin v Mnichově, který Celovského studii patronoval, i když se od ní v úvodu jednoznačně distancuje.“ (str. 205). Dopravdy se v tomto úvodu praví (str. 2): „Uveřejněním se Ústav s důrazem přitahuje k výsledku a celkovému pojetí práce.“ V tomto směru dalších důkazů netřeba. Směšný je Snejdářkův argument, vytýkající Celovskému, že citoval a nepoužil ve své práci různé čs. knihy. Na příklad publikaci „Mnichov“ od J. S. Hájky. Protože jak Celovského tak Hájkova kniha vyšly též rok přibližně ve stejné době, musel by být Celovský jasnovidcem, aby mohl citovat z knihy, v té době

(Dokončení na str. 2.)

(Dokončení se str. 1.)
 nevydané. Ostatně jakýpak vědec je J. S. Hájek? Za stalinismu vydal publikaci, dokazující „světodějný význam projevu J. V. Stalina“ na 19. sjezdu sovětské komunistické strany. A stejně „světodějná“, jako ona první je i tato druhá Hájkova kniha, v níž jde od první do poslední stránky o propagandu.

A ještě maličkost: Snejdarek vytýká Čelovskému, že prvý nestudoval jiné čs. noviny než předválečné „České slovo“. Kdo dal naše předválečné noviny na index? Snad západní historikové?
 J. D.

Amnestie v Československu

V dubnu t. r. jsme se v Českém Slově v jednom článku ptali, zda bude v ČSR k 15. výročí obnovení republiky vyhlášena amnestie, a na koho se asi bude vztahovat. Dnes můžeme tuto otázku zodpovědět: text amnestie, podepsané Antonínem Novotným, byl uveřejněn v režimním tisku dne 9. května 1960.

Článek I. vypočítává „trestné činy proti republice“, které mají být prominuty; je mezi nimi i „trestný čin opuštění republiky“.

Článek II. pak uvádí dlouhý seznam těch, na něž se rozhodnutí předcházejícího článku nevztahuje — od „agentů imperiálistických rozvědek“ až po retribuční delikventy, jejichž činnost měla pro někoho za následek smrti.

Článek III. vyjmenovává další trestné činy nebo přestupky, které mají být rovněž amnestovány; v následujícím článku najdete zase seznam výjimek, jimiž jsou např. „příživníci“, „ohrožení mravní výchovy mládeže“ a pod.

V širokém měřítku mohou být prominuty tresty mladistvým do 18 let, těhotným ženám, mužům starším 60 let, ženám přes 55 roků a nevyléčitelně chorým.

Režimní komentáře hovoří o amnestii jako o „důkaz síly a jednoty lidu“; mohla by jí vyhlásit jen společnost, která je „nejen silná, ale i nanejvýše humánní“. Zvláště je zdůrazňováno, že je to první rozsáhlá politická amnestie, že „jsou propouštěni i lidé, kteří se přímo pokoušeli zničit lidové demokratický režim a nastolit kapitalismus“. Ti jsou ovšem amnestováni s podmínkou, „že se do deseti let od tohoto rozhodnutí (od propuštění — pozn. osm.) nedopustí úmyslného trestného činu“. — Kdo poznal komunisty a jejich režim, ten si ovšem o jejich „humánnosti“ a taky o „síle“ společnosti, kterou komandují, myslí své. Jistě nemusíme jít do podrobností.

Jestliže dnes otevřeli (podmíněně!) cestu z kriminálů a pracovních táborů občanům, kteří tam byli po léta, mnozí už 12 roků drženi jen proto, že měli odlišné politické přesvědčení — pak se z nich ještě dávno nestávají humanisté. Krev tím se svých rukou nesmyly. —

Čekáme na zprávy o skutečných výsledcích amnestie, o rozsahu propouštění. Úřední text, hemžící se výjimkami, na něž se prominutí trestů nemá vztahovat, nedovolují přílišný optimismus. Jistě však se dostane z kobek aspoň několik stovek obětí komunistické perzekuce. Budou se moci opět těšit ze slunce, přírody, setkáními s rodinou a přáteli. Jim všem patří dnes naše pozdravy!
 osm

Jáchymov. Léčivá voda, teplota 27 st. C je jímána v šachtě „Svornost“ ze tří pramenů různé vydatnosti a radioaktivity. Do lázni je čerpána čtyřřikolitrovým potrubím a zaměšnaníci jáchymovských dolů razí nyní cestu pro nové potrubí.

Záznamy

O BITVĚ O OSTRUAVU, UNIFORMÁCH REVANŠISTŮ A „PROHNILÉ SVOBODĚ“ AMERICKÝCH KRAJANŮ

Rok co rok máme koncem dubna — začátkem května poléšení číst v komunistických novinách líčení hrdinských kousků Rudé armády na čs. území. Snad aby to bylo barvitější, bývají ta povídání přikrášlena upozorněním na heroje z řad komunistů — jimi hrdinové v druhé světové válce zřejmě nebyli.

Věc je však ta, že se nesmí sníst všechno tak horké, jak to bylo uvačeno. Jako na příklad vzpomínka na bitvu o Ostravu. Posudte sami.

V Rudém právu z 1. května 1959 (tedy před rokem) popisoval tu událost redaktor Jiří Stano: „26. dubna 1945: Na bolatičnou pozorovatelnu přišli generálové Jeremenko, Moskalenko, Svoboda a Klemenš Gottwald, aby osobně řídili poslední úder na město...“

Čtenář Rudása si měl představit nebožtíka Gottwalda v generálské uniformě: Kule lítají prude vpravo i vlevo, on s prstem na mapě velí nástupům, diriguje obchvaty, vráží klíny do nepřátelské fronty...

Ale ono to tak nebylo. Vím to od účastníka bitvy o Ostravu, od majora v zátoze Rudolfa Peška. Řečeno ještě přesněji, vim to z Rudého práva z 30. dubna t. r. (tedy letošního), které vzpomínku soudruha Pešky otisklo: „O důležitosti těchto bojů (o Ostravu), napsal: „svědčí, že byly přímo řízeny velitelem 4. ukrajinského frontu generálem Jeremenkem a z jeho pozorovatelny byly také sledovány soudruhem Gottwaldem a velitelem 1. čs. armádního sboru SSSR generálem Svobodou...“

Hle, zmizel nám Moskalenko a vytratila se taky řídicí role bývalého předsedy komuni-

O československo-německém poměru

(Dokončení se str. 1.)

slovenskému státu rozhoduje nikoliv postoj a chování pražské vlády, nýbrž sudetoněmecké pangermánské aspirace a odezva a zástíta, již se jim dostane v Německu samém.

Od žádného státu na světě nelze očekávat, že si na svém území podrží pátou kolonu, usilující nejen o jeho rozklad a zničení, nýbrž dokonce o nadvládu nad většinou jeho obyvatelstva za pomoci velmocenského souseda. Po této zkušenosti a za těchto okolností se Československu po druhé světové válce naskýtala jen dvě možná řešení otázky německé menšiny. První možností byla dobrovolně odstoupit Německu území, na němž v převážně většině sídlili sudetští Němci. Tu nutno připomenout, že toto území bylo vždy součástí zemí koruny české, nikdy nepatřilo Německu, sudetští Němci ani na tomto území nikde nesídlili ve větších kompaktních masách a v podstatě šlo o území národnostně smíšené. Dále nutno připomenout, že již Pařížská mírová konference uznala, že toto území bez svého českého zázemí nemůže hospodářsky existovat. Tento závěr Pařížské mírové konference potvrdily zkušenosti z let 1938—1939 s tím dodatkem, že odpojení tohoto území znamená též těžkou hospodářskou újmu pro české zázemí. Toto poznání bylo ostatně jedním z předních důvodů, proč během druhé světové války západní velmoci odzuly Mníchov.

Druhá možnost pak byla dána příklady, jež vytvořily jednak mírová konference lausannská smlouvami mezi Řeckem a Bulharskem na jedné a Tureckem na druhé straně o výměně obyvatelstva a jednak ujednání mezi Německem a Sovětským svazem o odsunu německého obyvatelstva z baltských států, Besarábie a Povolží. Tato druhá možnost, jak vyřešit otázku menšiny, odpovědné za rozbití Československa a za utrpení československého lidu, jež se nadto stala nebezpečím pro evropský mír a hlavní překážkou dobré shody dvou sousedních států, se zdála československé vládě v Londýně řeše-

ním nehumánnějším, jež bylo o to přijatelnější, že předtím přispělo k uvolnění napětí a mírovému soužití Turecka, Řecka a Bulharska. K odsunu sudetských Němců z Československa daly svůj souhlas již během roku 1943 nejdříve vláda britská, pak vláda severoamerická a sovětská. Příslušné usnesení postupimské konference bylo již jen formálním výrazem tohoto souhlasu, k němuž se připojila také vláda francouzská. Jak vláda československá tak vlády západních velmocí zavrhovaly vždy jakoukoliv myšlenku na odvetu. Odsun nebyl pojat jako akt odvety, nýbrž jako příspěvek k zabezpečení Československa proti německému výboji a jako příspěvek k zabezpečení evropského míru.

Odsun z Československa nebyl takto ještě ani skončen a již se sudetští Němci jali usilovat o návrat do Československa. Počali tvrdit, že postupimské usnesení o odsunu sudetských Němců pozbylo platnosti tím, že Československá vláda neprovedla odsun tak, jak usnesení požadovalo, t. j. způsobem sporádným a lidským. Pravdou ovšem je, že odsun byl proveden přesně podle předpisů vydaných Spojeneckou kontrolní radou, sice by přijímající orgány v Německu nebyly transporty ani převzaly. Avšak tím nemá být zatajeno, že v omezeném počtu případů v květnu a v první polovině června 1945 některé místní orgány v Československu provedly řadu svévolných vyhoštění a že při některých z nich došlo k politováníhodným tvrdostem. Nemá také být zatajeno, že v několika málo případech, které nikterak nesouvisely s těmito vyhoštěními, tím méně s odsunem, došlo i ke krveprolití. Jsme daleci toho, abychom chtěli tyto případy nějak omlouvat; naopak jich sami co nejvíce litujeme. Jen na vysvětlení je třeba uvést, že ke všem těmto případům došlo v době revoluční a porevoluční, na pozadí strašných ukrutností, jichž se německé vládní orgány za války dopouštěly zcela soustavně. Naproti tomu Československá revoluční národní rada a později vláda Československé republiky nedaly nikdy rozkaz ke

krutému zacházení s Němci, a stavěly se proti němu. Nebyť únorového převratu r. 1948, byli by všichni viníci již dávno souzeni a náležitě potrestáni. Na druhé straně ovšem nelze nepoukázat na to, že sudetoněmecká propaganda přehlídá, že tímto revolučním bezprávím byli postízeni také zcela nevinní příslušníci českého a slovenského národa, a ve vypočítávání domnělých a líčení skutečných případů nesmírně přehání.

Jestliže se sudetští Němci ve svém požadavku návratu do Československa zmiňují o svém majetku, nutno upozornit na to, že tato otázka byla implicitně vyřešena již pařížskou dohodou o reparacích z 21. prosince 1945. Nesmíme zapominat, že německá okupace způsobila československému hospodářství miliardové škody, nehledíc k nenahraditelné ztrátě 250 až 300 tisíc československých životů.

Ve svém boji za návrat uplatňují sudetští Němci požadavek, aby byli uznáni za zvláštní etnickou skupinu. Kládou tento požadavek, ač ještě r. 1938 razili heslo „Heim ins Reich“, prohlášeje se za etnickou součást říšskoněmeckého národa. Při tomto sudetoněmeckém požadavku hrají jistě značnou úlohu vzpomínka, že Mírová konference přiznala právo sebeurčení jen etnickým celkům a nikoliv národním zlomkům, žijícím na území jiných států. Požadavkem po uznání za zvláštní etnickou skupinu se sudetští Němci domáhají práva na sebeurčení. Tento požadavek se nikterak neliší od požadavků, které sudetští Němci uplatňovali před válkou. Před válkou, když se jim dostalo pokynů a plné podpory Hitlerovy, přešli sudetští Němci od požadavku autonomie a konfederativního přebudování Československa k požadavku odtržení pohraničních území od Československa a jejich připojení k Německu říši. Dnes pod právem na sebeurčení výslovně rozumějí právo a dispoici tou částí československého území, na němž promíšeni s českým obyvatelstvem, až do svého odsunu sídlili. Po zkušenosti z roku 1938 to v očích každého Českoslováka nutně znamená nové rozbití celistvosti Československa a zničení Republiky se všemi důsledky, které jsou hluboce vtisknuty do paměti všech Čechů, Slováků a Podkarpátarů a jež dodnes nejsou odcizeny, neboť mezi ně v důsledcích patří i současná komunistická nadvláda nad Československem.

Kdyby došlo k připojení československého pohraničního území k Německu, bylo by Československo zmrazeno hospodářsky a dopravně podobně, jak tomu bylo po Mníchově. Jeho životaschopnost by byla poříta a místo aby bylo přinosem svobodné Evropy, bylo by její přítěží, pokud by se vůbec mohlo udržet jako stát. Kdyby bylo sudetským Němcům dovoleno, aby se vrátili a ustavili ve federativní složku v Československu, vzplály by znovu vášnivé národnostní boje, provázené těžkými otřesy sociálními a zejména mezinárodními. Sudetští Němci by opět hledali proti Čechům a Slovákům oporu u Německa, kalili by tak československo-německé vztahy a v Německu samém by se stali oporou a pákou nedemokratických, pangermánsky orientovaných žvlů. Takto zkažené vztahy by byly novou hrozbou československé samostatnosti. Proto uspokojení sudetoněmeckých požadavků v té či oné formě by nakonec bylo možné jen za cenu zničení Československa. Přitom je třeba připamatovat, že ve světle jejich dějinného vývoje a zkušenosti je Českoslovákům státní samostatnost nezbytným předpokladem jejich národní existence a růstu.

Z tohoto základního důvodu je naprosto nutné, aby Západ na svém souhlasu s odsunem ničeho neměnil a považoval jim otázku sudetoněmeckou za vyřešenu. Avšak také z taktických důvodů musí svobodný svět odporovat požadavkům sudetských Němců. Jakýkoliv ústupek by byl komunistickou vládou vykládán jako obětování československých národních zájmů zájmům německým a jako nová hrozba národní existenci českého a slovenského lidu a měl by katastrofální účinek na ducha odporu a odboje proti komunismu v Československu. Donutil by many českého a slovenského lidu, aby se ztožnily s komunistickou vládou, proti níž se nyní rozhodně staví.

Svobodným Českoslovákům neméně než celému svobodnému světu záleží na tom, aby se Německo stalo trvalým členem souručensví svobodných národů. Tato soudělnost bude účinná a spolehlivá, jen když se Německo neuchýlí od svého uznání práva jiných národů, zejména národů ve střední Evropě, na národní svébytnost a státní samostatnost a nedovolí, aby mu různé skupiny, ať se rekrutují z jeho původního obyvatelstva nebo z přesídlených menšin, vnucovaly politiku, jež by ve svých důsledcích vedla k popření tohoto práva. Neboť Německo by se pak ze společensví svobodných národů samo vyloučilo a místo spolubudovatele by se stalo rozvrátitelem Evropy budoucnosti. Protože takové by byly důsledky revise odsunu, v československém případě to znamená, aby také Německo uznalo odsun sudetských Němců za otázku definitivně vyřešenou.

Takové uznání bude také nejpevnější základnou skutečně přátelských vztahů mezi svobodným Německem a svobodným Československem. Československo nechce více než být ostrovem tvořivého pokoje, který do mezinárodního řádu nevnáší napětí a nedává podnět ke sporům, nýbrž přispívá k nenásilné organizaci světa.

Náboženská perzekuce v ČSR

Perzekuce premonstrátského řádu komunistickým režimem v ČSR začala počátkem r. 1950 prohlídkou želivského premonstrátského kláštera a zatčením opata Víta Tajovského. Počátkem února toho roku byla provedena prohlídka premonstrátského kláštera v Nové Říši a zatčení opat Augustín Machalka s provisořem Ludolfem Batákem. Komunistická policie přý násila ve věži kláštera zbraně. Za to byl opat Machalka odsouzen na 25 let nucených prací.

Na podzim roku 1957 byli zatčeni bývalí členové premonstrátského řádu P. Metoděj Vitula, Ceslav Malík, Pavel Kratochvíl, Marian Kabełka, Vladimír Orosz a Norbert Lizal. Začátkem roku 1958 byli odsouzeni k trestům vězení od osmnácti měsíců do pěti let. Během měsíců března a dubna 1958 zatčení příslušníci zrušeného řádu P. Arnošt Voves, P. Gabriel Kofroň, P. Lohel Volman, P. Evertmod Burda, P. Rafael Vosmik, P. Josef Kára, P. Zikmund Ováč a bohoslovci Stanislav Chmelář s Leošem Vondráčkem. Všichni byli v červenci 1958 odsouzeni k trestům vězení od jednoho do pěti let.

Antonín Brůžek, administrátor fary ve Stráži nad Nežárkou byl odsouzen na dva roky vě-

zení pro rozšiřování zprávy o zjevení P. Marie ve Fatimě. — Pro stejný delikt byl odsouzen P. Mošnička, administrátor fary v Jarošově nad Nežárkou, na dva roky vězení, ale před nastupem trestu zemřel. — Křišto, děkan v Kamečnici nad Lipou byl pro protikomunistické výrocky odsouzen na pět měsíců vězení a pět let Řihová, ošelfovatelka v nemocnici v Jindřichovské výhledové kněžské funkce — Ludmila ve Hradci byla odsouzena na dva roky vězení, protože byla členkou cikéckého apoštola 3. řádu Sv. Frontiška a působila v náboženském duchu mezi mládeží: tak, že to vzbudilo nevoli komunistických dozorců orgánů. — Ph. Dr. Karel Dolista, bývalý mášický archivář v Milevsku, byl odsouzen na jeden a půl roku pro podezřelé styky s členy zrušeného premonstrátského řádu. — P. Zikmund Ováč, bývalý kněz premonstrátského řádu, později administrátor kostela P. Marie v Č. Budějovicích byl odsouzen na jeden rok vězení, pro opakované zakázané styky s členy rozpuštěného premonstrátského řádu. — P. Mikulášek, administrátor v Chlumu, okres Treboň, byl zatčen, protože u příležitosti pohřbu jedné učitelky měl proslov namířený proti ateistickému duchu čs. školství.

stlické strany Československa. A to všechno za rok minus jeden den!

Hle, jakých kouzel jsou mocna pera komunistů!

Nic se nebudu divit, když přišší bitvu o Ostravu v roce jednašedesátém budou řídit Chruščov a generál (jeho zálohy) Antonín Novotný.

Jak víte, vychází na světě jenom dvojí druh novin: Tisk reakční, který se dnes a denně proviňuje tím, že vidí i ty postranní úmysly komunistů — a tisk pokrokový, nazvaný tak podle toho, že krok za krokem leze soudruhům do náruče a i jinam.

Pařížská L'Humanité má jako orgán komunistické strany Francie pokud jde o „pokrokovost“ znamenitou pověst. Horší už reputace pozívá (a to i mezi soudruhy), když jde o správnost údajů, které přináší.

Jedna z posledních „bot“, kterých se L'Humanité dopustila: Dne 10. května t. r. přinesla na šesté stránce pokračování hrůzyplné reportáže o západním Německu, nadepsané „Le plan „revanče“ — „Plán „odplaty““. Článek byl vyšperkováán fotografií vojáka, pod kterou byl tento text:

„L'uniforme a changé. Mais le reste? (Soldat de la Bundeswehr.)“

„Uniforma se změnila. Ale to ostatní? (Míneň je zřejmě „duch revanše“.) „Voják Spolkového vojska.“

Jenže — a v tom je ten omyl pokrokářů z L'Humanité — ten voják na fotografii nemá uniformu vojska západoněmecké Spolkové republiky, ale stejnokroj armády východního Německa, jehož skutečný vládce je nám znám (i z krátké pařížské konference) jako přítel a rádce tvůrčivé Chruščova...

Nakonec ale — myslím si — mohl mít soudruh pokrokový redaktor s tím nápadem o vý-

chodoněmecké armádě kousek, ba i kus pravdy: Uniforma se změnila. Ale to ostatní?

Upustme už od věci vojenských a vydejme se na výlet za americkými krajany-starousedlíky. Nevím dobře, co si mám pomyslit o poměrech, v nichž žijí: Pomozte mi hledat pravdu! Odebírám „Slovanský přehled“, časopis, který vydává Slovanský výbor Československa v Praze. V čísle 2 z dubna t. r. tam měl článek tajemník tohoto Výboru, jakýsi pán jménem Michal Sorokáč. Zaznamenal jsem si nadspis: „O nových poměrech z životů našich krajanů v USA“. A zaznamenal jsem si i leccos z obsahu.

Tak prý donedávna „političtí představitelé Československé národní rady sídlili po každém krajanu, který se vyjadřoval o ČSR příznivě. Nebáli se použít i násilí“, píše Sorokáč a pokračuje: „Pro lepší představu uvedeme krátký úryvek z dopisu krajana M. z USA: Mý v zahraničí všichni pokrokoví krajané máme z toho velké radost, že naše rodná země je dnes jednou z nejvyspělejších zemí světa. Rádi bychom si o tom promluvíli, ale my se nemůžeme, ba ani nesmíme scházet. Scházíme se jen na hbitově, když někdo z nás odpadne, doprovodíme ho tam, odkud se už nikdy nevrátí. Taková je tu dnes vychvalovaná prohnilá svoboda.“

Není to strašné? Jen se mi nezdá, že pan (soudruh komunistů?) Sorokáč hned vzápětí píše, že v Chicagu vychází „pokrokový list Ludové noviny“, že jakási Česká národní rada organizuje zájezdy do ČSR, kterých se zúčastní „více než deset tisíc“ krajanů-starousedlíků, že Jan Rusin vydal v Slovanském knihkupectví v Americe v roce 1959 knihu o „dojmech z Československa“ a tak dál a podobně. Nějak mi to nehráje s vyprávěním o „prohnilé svobodě“ a tvrzením, že krajané v USA spolu nesmí ani promluvit, že prakticky jediným místem jejich schůzek mohou být jen hbitovy... Já bych řekl, že jak „krajan M.“ tak i „Slovank“ Sorokáč zatraceně lžou.

Úvaha po konferenci v Paříži

(Dokončení se str. 1.)

ce, ať jakýkoli, lepší nebo horší je její osud, je jen jednou epizodou ve studené válce. Skutečnost, ve které žijeme, byla náhle odhalena ve své tvrdosti. To může být i výhoda — pro toho, kdo má dost energie, aby to cítil jako výhodu.

Mluvíme o Nikitovi Chruščovovi a musíme k tomu učinit poznámku. Jsou různé úvahy o tom, zda Chruščov v Paříži jednal tímto způsobem více z vlastní nebo z cizí vůle a zda nepodleh nátlaku, který na něj společně vykonávali stalinisti, Čičiani a vedení Rudé armády. Poněvadž toto nevíme, jako nikdo to určitě neví, mluvíme o Chruščovovi jako o symbolu, který představuje celou, možná že velmi složitou sovětskou politiku, a činy, které možná jsou výsledkem kolektivních příčin, nazýváme Chruščovovými činy.

Tři demokratičtí státníci vydali o pařížské události tak zdrženlivé komuniké, jak jen možno, a soukromě pravili, že jsou schopni cítit jen hlubokou nechuť. Je to dobře pochopitelná nechuť k nepravdě, která náhle sama se rozhodla odhalit se jako nepravda, ke klamu, prodlužovanému na léta a prováděnému řečnickým a značně dokonalými řečnickými výkony. Je to nechuť, kterou mnozí jini už dříve prodělali a pocítili zklamání teprve, když bylo pozdě. Nechuť, která dříve nebo později přijde na každého, kdo osudem byl postaven na místo, kde musí vyjednávat s komunisty. Vždy ještě, jakoby náhle byla stržena opona, objevila se zlá pravda. Vždy ještě jednoho dne komunisté prohlásili, že to, co doposud říkali, patřilo k periodě, která už byla překonána. Ačkoli je to tedy snadno pochopitelná a nakažlivá nechuť, bylo by to také, pokud by to zůstalo jen nechuť, dosti bezmocným pocitem vůči jednomu z hlavních faktů této doby — ke komunistické taktice. Neproměnlivou zásadou této taktiky je její proměnlivost. Jak se nyní — k ní radostí — ukázalo, pravdu měli ti, kdo na začátku koexistenční periody pravili, že do ní nelze vstoupit bez opatrnosti, poněvadž komunisté snadno střídají své linie, vždy ještě je střídali a kropili i své obyvatelstvo i ostatní svět střídavě vládnou a studenou sprchou. Kdo se spolehe na jednu komunistickou linii, jednoho dne může se ocitnout na holé zemi. Tak tomu je, zatím nemůžete dostat nic jiného. Nemýlíme-li se, holá země je to, co diplomaticky zbývá po Paříži.

Přísný logik učiní dobře, jestliže nepřejde do blízkosti Nikity Chruščova, neboť by musil pocítit zoufalství. Tu je muž, který na všechny strany vyhrožuje atomovým bombardováním — a zároveň nechává světem kolovat náznaky, že by přijal Nobelovu cenu míru, je tak mírumilovný, že i vzpomínka na válku se mu protiví, a chce proto, jak praví, z postavení Berlína „vyhladit poslední stopy války“ — a zároveň dává najevo, že k vůli tomu, aby vyhladil poslední stopy války, je téměř odhodlán rozpoutat válku novou, tentokrát atomovou, a zanechat nové, ještě hlubší stopy. Je to proměnlivost nejen z roku na rok, nýbrž i ze dne na den. Někdy vzbuzuje podiv, jak do jedné mysli v též čas se vejde tolik protichůdností. Může se zdát, že Chruščovova mysl je jako ruská polévka šči, ve které je mnoho různých věcí. Je to trvalé, můžeme říci důsledné střídání úsměvů a zamračení, „mého přítele Eisenhowera“ a „mého nepřitele Eisenhowera“, „Vrcholná konference musí být“ a „vrcholná konference nemusí být“. Ale kdo by odvážil se zaručit, že je to psychologická záhada a že tu nějaké neodolatelné vlny pohazují Chruščovem a sovětskou politikou se strany na stranu? Mnohem spíše tato proměnlivost, toto střídání linií mají svůj určitý politický název.

Tento název je: nervová válka. Sověty, které nedovolují svobodný rozvoj psychologie, jako ani jiných věd, přece dobře ovládají tu část psychologie, která se týká lidských slabostí. Oni vždy dobře vědí, kdo je přistupen úplatku, třeba tomu úplatku, který pozůstává z lichočení, kdo je chytivý, slabý, nemocný, nebo zbabelý, kdo snadno se unaví. Jejich oblíbená psychologická teorie jim praví, že lidé těžko snášejí dlouhé nervové napětí a nejistotu a že bývají odhodláni k obětům, aby jim usli. Je vírou komunistických taktiků, že lidé, proti nimž tato taktika je obrácena, dříve nebo později se unaví střídáním naděje a zklamáním, dlouhotrvající nejistotou o tom, co bude zítřka.

Zatím co všichni ostatní se rozčlívají, Chruščov může klidně hrát svou taktickou hru: neboť on sám jediný ví, jak daleko až chce jít. Zdá se, že přišel do Paříže jedině proto, aby položil řečnickou otázku: „Jak může sovětská vláda vyjednávat za těchto okolností?“ V téže však chvíli, kdy pravil, že nebude vyjednávat, vyjednával. Jsou časy, kdy komunisté vyjednávají právě tímto způsobem — tím, že přerušují vyjednávání a hrozí. Ale cílem zůstává tak nebo tak získat, vyjednat nebo vynutit ústupky druhé strany. Je významnou nadějí Chruščovovou, že západní Berlínští, dosud oddaní svobodě, se nakonec unaví svým riskantním postavením a raději si vyberou, aby byli zakletí do pařezu. A že demokratické státy, které zaručily svobodu Berlína, také se unaví a mávnou rukou. Mimo to, abychom ne-

zapomněli, že se do té míry unaví, že nebudou žádat ani kontrolu odzbrojení. C'est la guerre. Toto je nervová válka. Světová demokratická žurnalistika tak velice vypěstovala typ reportéra, že to bývá až na újmu poznání. Dva tisíce reportérů sjelo se tentokrát do Paříže. Když reportér se vydává na cestu, dostává příkaz, aby podal zprávu o tom, co viděl a slyšel. Tak, po delší dobu, reportéři referovali o tom, že Chruščov se usmívá, hladí děti, opakuje slovo mír, někdy třikrát za sebou. To byl fakt. Nyní reportéři museli referovat, že Chruščov se mračí, křičí, hrozí, slibuje bombardování. To také je fakt. Reportér sám nemůže překlenout propast mezi těmito dvěma fakty. Jeho úkolem není proniknout do mysli muže, jehož slova a pohyby věrně zaznamenává, ani odhadnout pravděpodobnou budoucnost. Proti němu muž, který necestuje, nýbrž zůstává doma, má někdy určitou výhodu. Už skoro dopadlo zapomení, že Hitler mluvil o míru a bylo reportéřovou povinností to zaznamenat. Muž, který četl Hitlerův „Mein Kampf“, nahýbaje se se svého místa, byl více schopen vytvořit si pravdivý obraz o tom, co přijde. Pouhý reportér je jako koš, který bez odporu přijímá vše, co je do něho hozeno, všechny taktické a propagační triky, pokud po nějakou dobu jsou faktem. Státníkův úkol je hlubší. Jeho prvním úkolem je vytvořit si obraz o základním charakteru muže, strany, hnutí, kteří stojí proti němu. Z tohoto základního charakteru vše ostatní vyplývá. Čist sebrané Leninovy spisy, program komunistické strany, usnesení 21. sjezdu v Moskvě pravděpodobně přivede bližší k poznání než cestovat po světě za Chruščovem. Kdo poznal základní filosofii komunismu a dává dobrý pozor, zda tato filosofie se mění nebo nemění, nebývá tak často zmaten a zklamán jako reportér. Před šedesáti lety řekl Lenin: „Kdo s koho.“ Nyní, v Paříži, zase se otevřelo ono: Kdo s koho. Ve světě, v němž na jedné straně stojí komunismus, je jediný fakt, který trvale bude uznáván a trvale bude mít vliv; moc. V pozadí, za všemi vyjednáváním, proklamacemi, spory a dohodami, moudrými činy a omyly, stále ještě nepřestalo rozhodovat, kdo má kolik moci.

Tábor „Valka“ se bourá

Co bylo již několikrát ohlášeno, stalo se teď skutekem. Pověstný tábor „Valka“ u Norimberka byl v první polovině května t. r. zrušen. Posledních 28 obyvatelů tábora, jehož branami prošlo od roku 1949 téměř 30.000 cizinců, hledajících v západním Německu útočiště před komunistickým, přesídlilo do druhého norimberského střediska v Zirndorfu. Současně se začaly strhávat dřevěné baráky, které za dobu své dlouholeté existence byly velmi nepřijemným východiskem pro desetitisíce bezdomovců k novému, šťastnějšímu životu, ale také pro mnohé slabé a nevěříčné začátky tragedií. Likvidaci „Valky“ byl zprovozen ze světa také jeden z ožehavých uprchlých problémů, který byl terčem oprávněných i méně oprávněných útoků z obou stran „železných opon“.

Dřevěné baráky „Valky“ sloužily původně za ubytovny účastníků hvězdicových jízdy ke dnům nacistické strany, které se od roku 1934 konaly na blízké Zeppelinově louce. V letech 1939/40 se z nich stal zajatecký tábor pro sesířelené spojenecké letce. Po pádu „říše“ byli v nich krátce internováni zajištění nacističtí funkcionáři. Teprve od roku 1949 bydlí v nich cizinci-bezdomovci. Původně to byli nejvíce Lotyšci a Estonci, kteří dali táboru také jméno „Valka“. Jméno městečka, jehož středem procházela hranice obou jejich zemí. Pro tyto lidi znamenala „Valka“ symbol smíření a sbratření. Po roce 1950 naplnili tábor Češi, Slováci, Poláci, Maďaři a Ukrajinci. Tehdy se stala „Valka“ městečkem o více než 5.000 obyvatelích.

Špatná hospodářská situace Německa, nedostatek práce, dlouhotrvající emigrace, poli-

Výbor americké poslanecké sněmovny vyšetřující neamerickou činnost, vydal 10. května pro tisk zprávu o svědectví, které na neveřejném zasedání výboru podal bývalý československý vojenský a letecký attache ve Washingtoně, podplukovník František Tišler. Pplk. Tišler byl do loňského léta vedoucím americké residentury československé vojenské špiónážní služby ve Washingtoně D. C. a v červenci 1959 požádal americké úřady o politický asyl. Ve výpovědi před Výborem pro vyšetřování neamerické činnosti pplk. Tišler uvedl podrobnosti komunistické špiónáže ve Spojených státech, popsal styk čs. velvyslanectví s americkými komunisty čs. původu a podal důkazy o tom, že českoslovenští komunisté financují podvratnou činnost mezi Američany čs. původu.

Pplk. František Tišler se narodil 13. prosince 1924 v Temelíně, okres Týn nad Vltavou. Studoval nejprve na Jursíkově gymnasiu v Českých Budějovicích a po roce 1938 na Jiráskově gymnasiu v Praze. Maturoval v roce 1943. V červenci 1945 se zapsal na universitu, ale pro finanční potíže a z rodinných důvodů přerušil studium na universitě před podzimním semestrem roku 1947 a byl pak odveden do čs. armády. Jako voják byl přidělen do školy záložních důstojníků v Klatovech a v říjnu 1948 byl poslán do Vojenské akademie v Hranicích. Po absolvování důstojnické školy byl poslán do školy štábních důstojníků, do Vojenské akademie Klementa Gottwalda v Praze. Tuto školu dokončil v červenci 1954, načež byl přidělen ke zpravodajské službě. Bylo to v listopadu 1954, kdy byl odvelen k Direktoratú vojenské zpravodajské služby československého generálního štábu a poslán do zpravodajského kursu v Mnichovicích u Prahy.

Potom pracoval v oddělení zpravodajské služby, které řídí špiónáž proti Spojeným státům a Velké Británii. Tam také dostal první instrukce pro svou budoucí činnost jako vedoucí resident vojenské zpravodajské služby ve Spojených státech. Při této příležitosti mu nadřízení důstojníci stále připomínali, že jeho oficiální funkce vojenského a leteckého atašé československého velvyslanectví ve Washingtoně bude jen legální rouškou pro skutečnou

Čs. komunistická špiónážní síť v USA

špiónážní činnost. Tato Tišlerova činnost ve Spojených státech začala v srpnu 1955. Tišler uvedl, že sídlem residenta je budova čs. velvyslanectví ve Washingtoně a že jeho odbočka je v sídle čs. delegace u Spojených národů v New Yorku. Členové vojenské zpravodajské služby v době jeho působení byli jednak někteří jeho podřízení v kanceláři vojenského atašé, jednak jini zaměstnanci ambasády, na příklad jeden spolupracovník čs. obchodního přidělnce ve Washingtoně. Ve Washingtoně měl pplk. Tišler v roce 1959 čtyři podřízené spolupracovníky a pátý byl formálně členem čs. delegace u Spojených národů. Když pplk. Tišler přijel do Washingtonu, byl čs. velvyslancem dr. Petřelka. Jak dr. Petřelka, tak dr. Vladimír Růžek, který je nyní čs. velvyslancem, byli informováni o tom, že budova čs. velvyslanectví je sídlem residenta a dalších spolupracovníků čs. vojenské špiónážní služby a zcela s tím souhlasili.

Úkolem vojenské zpravodajské služby bylo samozřejmě shromažďovat americká vojenská, hospodářská, technická a jiná tajemství a dodávat je do Prahy. Pokud jde o politické úkoly zpravodajské služby, která je v komunistických státech, jak známo, pod správou tajné policie (ministerstvo vnitra či bezpečnosti), pplk. Tišler uvedl, že ta má rozdílnou organizaci. Resident politického zpravodajství, který podléhá pražskému ministerstvu vnitra či STB, je také na washingtonském velvyslanectví a odbočku má v New Yorku. Také o této činnosti oba čs. velvyslanci věděli a zcela s ní souhlasili. Od srpna 1955 až do jeho odchodu v roce 1959, upozornil pplk. Tišler, 45 procent všech zaměstnanců na čs. velvyslanectví ve Washingtoně (a podobně totéž procento členů čs. delegace u Spojených národů v New Yorku) jako hlavní úkol mělo špiónáž vojenského, hospodářského, technického, politického a jiného druhu.

Pplk. Tišler pak vypověděl, že členové čs. velvyslanectví byli v době, kdy byl na velvyslanectví, v častém styku s Antonínem Krchmarem (Křmárkem) z Clevelandu a s Karlem Musilem z New Yorku. Krchmarek je americký komunist čs. původu, který pracuje jako politický agent čs. komunistů a v jejich zájmu zasahuje do domácích amerických záležitostí.

Krchmarek byl a je ovšem v pravidelném styku s čs. velvyslanectvím. Pplk. Tišler uvedl na příklad tento případ: V roce 1956 chtěla čs. komunistická vláda pozvat do Československa řadu amerických veřejných činitelů čs. původu. V této souvislosti dostalo čs. velvyslanectví pokyn, aby připravilo seznam vhodných osobností s podrobnými osobními detaily. Členové čs. velvyslanectví splnili tento úkol právě pomocí A. Krchmarka. Krchmarek totiž dodal velvyslanectví seznam vhodných osob, které mají být pozvány, a současně připojil seznam osob, které čs. vláda neměla podle jeho pokynu zvat do Československa.

V prosinci 1958 poslal velvyslanec dr. Petřelka ministerstvu zahraničí v Praze zprávu o amerických volbách ze 4. listopadu 1958. Ve zprávě byla analýza výsledku voleb a k ní byly připojeny Krchmarkovy poznámky k výsledku voleb. Krchmarek byl podle slov pplk. Tišlera také v Praze, kde navštívil zejména Československý zahraniční ústav, který vydává časopis „Československý Svět“, určený pro zahraniční Čechy a Slovaky. Posláním Čs. zahraničního ústavu v Praze, prohlásil pplk. Tišler, je propaganda čs. komunistického režimu a rozšiřování komunistického vlivu v čs. krajinách osadách ve svobodném světě. Krchmarek se stýká pravidelně s různými členy čs. velvyslanectví ve Washingtoně a dává jim informace o nejrůznějších záležitostech, týkajících se Ameriky a československého krajináckého života v Americe.

V lednu 1956 dr. Petřelka oznámil do Prahy, že Krchmarek je bez finančních prostředků, a navrhl, aby mu bylo povoleno vyplatit Krchmarkovi 3.000 dolarů. Korespondenci, týkající se Krchmarka, posílá velvyslanectví jednak Čs. zahraničnímu ústavu v Praze (krajinácké záležitosti), jednak mezinárodní sekci ústředního sekretariátu čs. komunistické strany v Praze (záležitosti komunistické strany). Pokyny posílá Krchmarkovi hlavně sekretariát komunistické strany v Praze a to přes čs. velvyslanectví ve Washingtoně.

Jiným americkým komunistou čs. původu, se kterým má velvyslanectví styky, je Charles (Karel) Musil z New Yorku, komunist již od dvacátých let. Do Ameriky přijel z CSR roku 1921 a v roce 1927 se stal americkým občanem. Počátkem padesátých let byl jmenován členem výboru americké komunistické strany pro národnosní skupiny. V listopadu 1956 byl Musil předvolán před výbor pro vyšetřování neamerické činnosti a na každou otázku týkající se komunistické činnosti odpověděl poukazem na Páříj dodatek k ústavě: to znamená vyhnul se odpovědi. V tíráži komunistického časopisu „Nová Doba“, který vychází česky v Chicagu, je Musil uveden jako vedoucí redaktor.

V prosinci 1955 ministerstvo zahraničí v Praze poslalo velvyslanci ve Washingtoně výzvu, aby do Prahy sdělil, zda je vhodné, aby Československý ústav zahraniční v Praze po-

(Dokončení na str. 4.)

ČS. SPIONÁŽNÍ SÍŤ V USA
(Dokončení ze str. 3.)

sílal Musilovi komunistický propagační materiál pro uveřejnění v chicagské „Nové době“. V listopadu 1956 informoval velvyslanectví Prahu, že Musil má potíže u amerických úřadů pro svou komunistickou činnost. V lednu 1956 měl Musil několik schůzek s čs. komunistickým velvyslancem a při této příležitosti ho informoval o finančních těžkostech a činnosti Antonína Krchmárka. Proč zrovna Musil podával informace o Krchmáru velvyslanci Petrželkovi, vysvětluje pplk. Tišler takto: Někdy v lednu a únoru 1954 hovořil velvyslanec Petrželka se sovětským velvyslancem Zarubinem o svých kontaktech s americkými komunisty. Zarubin tehdy varoval Petrželku, aby neudržel přímé styky s vedoucími americkými komunisty, protože by to mohlo vést do nepříjemné situace a do potíží s americkými úřady. Zarubin doporučil, aby podobně jako sovětský diplomat v Americe i československé velvyslanectví používalo ke svým stykům s vedoucími americkými komunisty prostředníky. Takovým prostředníkem byl, podle Tišlerových slov, Karel Musil.

Pplk. Tišler se rozhovořil podrobně také o důvodech, proč čs. komunistický režim udržuje ve Spojených státech tak velký špiónážní aparát. Poznamenal, že posláním Direktorátu zpravodajské služby při čs. generálním štábu v Praze je shromažďovat všechny dosažitelné informace z oboru vojenského, hospodářského, technického, vědeckého a průmyslového, týkající se každého státu, který komunisté považují za možného nepřítel. Jelikož čs. komunistická vláda považuje Spojené státy za možného nepřítel, udržuje ve Spojených státech, pokud Tišler ví, nejméně dvě residentury zpravodajské služby: první, kterou sám vedl do července 1959, je podřízena vojenské zpravodajské službě; druhá je odnoží zpravodajské sekce tajné politické policie na ministerstvu vnitra v Praze. Obě residentury jsou přímo na čs. velvyslanectví ve Washingtoně a své odbočky mají v New Yorku. Úkolem členů těchto residentur je shromažďovat vyzvědačský materiál přímo nebo pomocí agentů, které si sami najdou mezi americkými občany. Je samozřejmé, že své agenty hledají hlavně mezi Američany čs. původu — hlavně mezi komunisty a souborci.

Pplk. František Tišler podal členům kongresního výboru ještě další podrobné informace, které však výbor zatím z taktických důvodů nezveřejnil.

Ze života krajanů a exulantů

SPOJENÉ STÁTY. Předseda Shromáždění ujámených evropských národů a předseda RSC dr. Petr Zekl a bývalí českoslovenští vyslanci ve Francii dr. Štefan Osuský a dr. Jindřich Nosek byli francouzským velvyslanectvím ve Washingtonu pozváni na recepci, uspořádanou na počest americké návštěvy presidenta de Gaulla a při té příležitosti prezidentu de Gaullovi představení. Francouzský prezident měl s nimi srdečný rozhovor o čs. problémech. — V Johnstonu ve státě New York zemřela dlouholetá funkcionářka tamního sboru Slovenské tělocvičné jednoty Sokol Irma Štefková, rodačka z Chlčelnic u Trnavy. — Profesor východních církevních dějin na Harvardské universitě dr. František Dvorník byl počtěn jedním z nejvyšších vědeckých vyznamenání ve Spojených státech, zlatou Hoaskinovou medaili. — V Pittsburgu zemřel čestný předseda Národního slovenského spolku v Americe a význačný sokolský pracovník Vendelín Plátek. — Knižovník právníckého oddělení Harvardské university dr. Václav Mostecký byl zvolen generálním tajemníkem Amerického výboru pro styk se slovenskými a výchoroevropskými knihovnami. — V Masarykovnu na Floridě zemřel významný sokolský pracovník Valent Sofranko, rodák ze Sáriše. — Bývalý farář v Owatownu ve státě Minnesota, preelát Edvard Kasal, se dožil 85 let. — Profesor moderních jazyků a literatur na Skidmorské koleji v Saratoga-Springs dr. Rudolf Šturm byl zvolen předsedou tamní odbočky Sdružení amerických universitních profesorů. Newyorský sbor Slovenského katolického Sokol v Americe oslavil koncem května 50. výročí svého založení. — Člen Slovenského katolického Sokola dr. Banyar byl zvolen předsedou Okresní lékařské komory ve státě New Jersey. — Dr. Milada Lejková, profesorka tělocviku na dívčí střední škole ve Washingtonu, D. C., uspořádala se svými 350 začkami veřejné cvičení za velmi četné účasti veřejnosti. List „Washington Post“ věnoval tomuto vystoupení obsáhlý článek, ve kterém upozorňuje hlavně na to, že dr. Lejková vděčí za svůj úspěch pozitivnímu uplatnění sokolských Tyršových tělocvičných method. — V soudcovském sboru na vyřadovacích závodech amerických gymnastů a gymnastek pro Olympijské hry, které se konaly počátkem května ve West Point, bylo několik předních amerických pracovníků a rovněž bývalá náčelnice COS Marie Provanzková. Je možné, že v americkém družstvu na Olympiádě v Římě budou členové amerických sokolských jednot. Technickou vedoucí žen bude Janet Bachnová ze Slovenského Sokola

Přehled sportovních aktualit v Československu

Letošní rok, rok XVII. olympijských her v Římě, přináší dosud nevidané změny v tabulkách lehkotletických rekordů, jak světových tak i národních. Vzdělí téměř v závěru každého týdne se dovidáme o nových rekordech, které jsou mnohem lepší než dosavadní olympijské primáty, — a to ještě sezona v Evropě pořádně ani nezačala! Českoslovenští lehcí atleti, kteří patří na olympijských hrách v r. 1948 v Londýně, a zvláště o čtyři roky později v Helsinkách, k neúspěšnějším, budou mít tentokrát obtížnou posici se udržet mezi nejlepšími v Evropě. Československá lehká atletika nemá v současné době žádného vynikajícího jedince světového jména, ale její reprezentační družstvo je nejvyrovnanější, jaké kdy vůbec měla. Potvrdilo to i poslední mezistátní utkání Čechoslováků v Římě minulého roku v Praze, kdy porazili senačním způsobem reprezentanty Západního Německa. Toto střetnutí bylo velkou vzpruhou 42 československým atletům, uchazečům o start na olympijských hrách v Římě, kteří se v zimě připravovali na letošní sezonu, a měli několik soustředění v Nymburce a v Houčtce u Staré Boleslavi. Přesto, že ještě všichni kandidáti reprezentačního dresu nezasáhli letos do bojů, ukázaly některé výkony, že čs. lehcí atleti se v zimě připravovali velmi pečlivě, a hned na prvních květnových závodech překonali tři čs. rekordy a vytvořili řadu velmi pěkných výkonů. Úspěšnější byly dosud ženy, které zlepšily dva národní rekordy. V meziměstském utkání Praha-Berlín v Berlíně hodila mladá diskařka Jiřina Němcová 54,21 m, a posunula tak hranici čs. rekordu o 52 cm! (Držitelkou tohoto národního rekordu byla Olga Fikořová-Connollyová, která získala v Melbourne za nejlepší výkon 53,69 m zlatou olympijskou medaili.) Výkon Němcové je sedmý nejlepší v historii této disciplíny na světě; v letošním roce ebyly lepší pouze dvě Rusky: Presová (56,31 m) a Ponomarevová (54,39 m — známá z londýnské „kloboukové aféry“). — Druhý čs. rekord vytvořila světlovláská 22-letá koulařka Věra Černá, která v Jihlavě zlepšila svůj vlastní národní rekord z 30. dubna letošního roku ještě o 71 cm a dosáhla 15,53 m; je to skvělý výkon, neboť lepší národní rekordy mají pouze v SSSR, v USA, na Novém Zélandu a v Německu! — A konečně třetí čs. rekord zlepšil 31-letý klavíř Josef Matoušek, který v Hradci Králové hodil 63,68 m (dosavadním rekordmanem byl J. Málek, který na konci minulého sezony dosáhl 63,01 m). — Českoslovenští běžci neměli ještě ukázat jak jsou připraveni na olympijské hry v Římě. Pouze 25-letý čtvrtkař Josef Trousil zaběhl na kontrolních závodech v Nymburce 500 m v čase 1:02,5 min.,

čímž zlepšil nejlepší evropský výkon Němce Rudolfa Harbiga o 0,1 v.

12 čs. lehkých atletů splnilo v květnu olympijský limit

Kromě tří nových čs. rekordmanů: Němcové, Černé a Matouška, splnilo předepsané olympijské kvalifikační limit dalších devět lehkých atletů technických disciplín. Neúspěšnější byli diskaři, kteří překonali 53-metrovou hranici: Němec (manžel držitelky čs. rekordu) dosáhl 55,46 m, Čihák 55,20 m a mladý Žemba 53,36 m. Z koulařů si účast na olympijských hrách v Římě zajistili: Skobla (17,45 m) a Plíhal (17,58 m), a ze skokanů pouze výškař Lánský, který zdolal laťku na 205 cm! Ž žen se kvalifikovaly na olympijské hry kromě Němcové ještě dvě další diskařky: Merlová hodila 54,17 m a Šimánková 48,91 m, a dvě oštěpařky, které „přeohodily“ o více než tři metry olympijský limit: mistrně Evropy Dana Zátopková dosáhla 52,10 m a její žačka Pešková dokonce 53,48 m.

Čs. lehkotletické rekordy k 1. červnu 1960 — Pouze mláď St. Jungwirth evropským rekordmanem — Z rekordů pláňých před čtyřmi roky zůstaly pouze dva: Emila Zátopka a diskaře Merty

100 m: Mandlík 10,4 v. — 200 m: Mandlík 20,8 v. — 400 m: Trousil 46,6 v. — 800 m: Jungwirth 1:47,5 m. — 1.500 m: Jungwirth 3:38,1 min., evropský rekord — 5.000 m: Jurek 13:52,7 min. — 10.000 m: Zátopka 28:54,2 min. — 110 m přek.: Veselský 14,4 v. — 400 m přek.: Bartoš 52,7 v. — 3.000 m přk.: Brlica 8:42,2 min. — výška: Lánský 210 cm — dálka: Martinek 751 cm — trojskok: Rehák 15,85 m — tyč: Blažej 444 cm — koule: Skobla 18,11 m — disk: Merla 56,69 m — klavíř: Matoušek 63,68 m — oštěp: Dušátko 75,07 m — 4×100 m (Janeček, Kynos, Mandlík, Miklušáček) 40,2 v. — 4×400 m: národní družstvo 3:08,9 min. — desetiboj: Bečvářovský 6.844 bodů.

Předsvědčivé vítězství čs. fotbalistů nad Rakuškami

V přípravě na dvěduležitá čtvrtfinálová utkání Poháru evropských národů s Rumunskem, sehrało čs. fotbalové národní mužstvo na prvního máje v Praze přátelské, jubilejní 25. mezistátní utkání s Rakuškami, nad kterým zvířezilo rekordním brankovým rozdílem 4:0. K tomuto vysokému vítězství však stačilo vtipně a bojovně hraující čs. teamu zahrát naplno pouze v prvních 35 minutách zápasu, ve kterých byli rakouští fotbalisté odsouzeni jen do role bezmocných statistiků. Iniciařky exhibiční hry Čechoslováků byli: „stažený“ střední útočník Kvašňák z Pražské Sparty, pravý obránce

Bomba (debutant v národním A mužstvu), a zvláště pak levý záložník Masopust, který byl autorem branky, jaká se v mezistátních zápasech málo kdy vidí. Ve 12. minutě utkání dostal ve středovém kruhu míč, obešel pět hráčů soupeře, hokejovým stylem vylákal i strážce rakouské branky Kitzmüllera, a získal čs. mužstvu vedení 1:0. Když pak v následujících 18 minutách zvýšili Moravčik a Dolinský stav na 3:0 (tříbrankového náskoku dosáhlo čs. mužstvo v první půlhodině hry v posledních letech pouze na mistrovství světa ve Švédsku 15. června 1958 v Hålsingborgu proti Argentině), zdálo se, že dojde k senačnímu vítězství. Ale nelych pět minut na to se Masopust zranil a musel odstoupit, a čs. mužstvo hrálo od té chvíle jako vyměněné, a předvedlo do konce utkání již jen kopanou průměrné úrovně. Rakusané hráli v Praze neproduktivní fotbal, takže se nelze ani divit, že v poslední době prohráli s předními evropskými teamy několik střetnutí. Přesto však nelze vítězství čs. fotbalistů niterak podceňovat, o čemž svědčí i ta skutečnost, že rakouské národní mužstvo porazilo 29. května ve Vídni reprezentační jedenáčku Skotska přesvědčivě 4:1.

Puč stále ještě nejlepším střelcem mezistátních utkání s Rakouskem

Od roku 1925, kdy Československo — jako jeden z posledních evropských států — navázalo sportovní styky s Rakuškami, je naše kopaná těsně spjata s rakouskou. Jako sousedé velmi často hrála čs. mužstva ve Vídni a naopak vídeňské teamy zase v Praze. Kdo by nezpomněl na slávu Středoevropského poháru, ve kterém obě letenská mužstva: AC Sparta a SK Slávie sváděla s vídeňskou Austrií, Rapidem, Admirou, Wackerem či Viennou, velké boje, které vždy přinesly kopanou, s jakou byli spokojeni i ti nejdražší fotbaloví příznivci! — K prvnímu mezistátnímu střetnutí čs. fotbalistů s rakouskými došlo 24. května 1925 v Praze, kdy čs. team (Štaplík — Hojer A., Hojer F. — Kolenatý, Káďa, Červený — Wimmer, Sedláček, Vaník, Capek, Kratochvíl [Severín]) — zvířezil 3:1. Po tomto zápase se vzájemné styky rychle rozšířily, a skoro každým rokem došlo k oficiálnímu mezistátnímu střetnutí. Podle názoru několika starších čs. internacionálů, kteří sami proti rakouskému národnímu mužstvu hráli, a později měli možnost vidět i valnou část dalších utkání, — měl nejlepší úroveň mezistátní zápas 9. dubna 1933 ve Vídni. Čechoslováci tehdy jako první fotbalisté kontinentu přerušili na „Hohe Warte“ vítěznu serií slavného rakouského Wunderteamu, a ve složení: Plánička (Slávie) — Burger, Čtyřoký — Košťálek (všichni Sparta), Čambal (Slávie), Madelon (Sparta), Junek (Slávie), Hes (Viktoria Plzeň), Nejedlý (Sparta), Puč (Slávie) a Kalocsay (Sparta) porazili Rakuškany dvěma brankami Puče 2:1, což vzbudilo velkou senaci v celém sportovním světě. Odborníci srovnávají výkon čs. fotbalistů jen s hrou čs. teamu v pražském utkání s Anglií (16. května 1934), kdy mužstva na světovém šampionátu v Itálii! — Jaká je bilance vzájemných střetnutí ČSR — Rakousko? Z 25 dosud sehraných mezistátních utkání vyhráli čs. fotbalisté 11, Rakusané šest a osm zápasů skončilo nerozhodně. Brankový poměr je 47:42 ve prospěch čs. mužstva. Střelecký rekord drží stále ještě Tonda Puč, který ČSR vyhrálo 2:1, a s výkonem reprezentačního zářiči konto Rakusanů pětkrát; čtyři branky dal Jožka Silný, po třech pak: Svaboda, Rířta a Moravčik z Bratislavy, který je stále ještě aktivním hráčem čs. národního teamu.

Fotbalisté ČSR v semifinále Poháru evropských národů

Československé reprezentační A mužstvo chce zřejmě vynahradiť neúspěch čs. olympioniků, kteří byli vyloučeni z účasti v závěrečných květen! Po pražském vítězství nad Rakuškami bojích olympijského turnaje v Římě (viz ČS — porazili totiž Čechoslováci ve čtvrtfinále 1. ročníku Poháru evropských národů dvakrát fotbalisty Rumunska: 22. května v Bukurešti 2:0 a o týden později v Bratislavě 3:0, a zajistili si tak účast v semifinále této nejvyšší evropské fotbalové soutěže! Jejich soupeřem bude 6. července na neutrální půdě v Marseille nebo v Paříži team SSSR. (O druhém finalistovi se rozhodne mezi reprezentačními mužstvy Francie a Jugoslávie!) Obě mezistátní utkání s Rumunskem naznačila, že se treneru čs. teamu, internacionálu Vyřičilovi, konečně podařilo dát dohromady celek, který nebude jistě hrát podradnou úlohu ani v závěrečných bojích ve Francii. Tento velký úspěch je dílem celého mužstva. Všichni čs. reprezentanti hráli s nadšením, všichni byli také technicky i takticky na vyšší. Bukureštské vítězství je tím cennější, že čs. mužstvo hrálo od 41. minuty zápasu se zraněným brankářem Stachem z Trnavy, který však s největším sebezapřením utkání dohrál a podal v něm dokonce brilantní výkon. V odvetném střetnutí v Bratislavě, když již vedli Čechoslováci v 18. minutě 3:0, začali hrát Rumuni bezohledně, takže domácí fotbalisté nechtěli riskovat zranění, jinak mohl být výsledek ještě přesvědčivější! Zahrajili čs. fotbalisté i v semifinále s SSSR tak jako v předěšlých zápasech, nejsou ani zde bez naděje na postup! K. Drážďanský, Mnichov

Křížovka «Českého Slova»

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z
1	N			E						B									U		A				
2	X			X						X				X					X		X				
3																									
4																									
5																									
6																									
7																									
8																									
9																									
10	N	X																							
11	Σ	I			V					I										I					!

VOVOROVNĚ: 1. První část tajenky, verš z Máchova Máje; 2. bibl. postava; láká zákazníky; dá souhlas; jednožka odporu; 3. básn. kvílí; otrav. plyn; dopr. prostředek; barva; 4. ir. předložka; indická mince; nekabonil (se); zadymuje; značka vápnička; upekli; 5. ŠAS; angl. starý; ne vám; nutně k životu; amer. souhlas; kov; 6. jednotka váhy; angl. muž. jméno; zn. draslíku, argonu; povyk; polěba na zimu; severské muž. jméno; 7. společnost nejlepší; spojka; hra; zkratka akad. titulu; opak rubu; 8. slov. pracovitý; pracovali na poli; suchá tráva (plur.); franc. zlato; zájmeno; 9. ir. předložka; živočich; nezbytná k životu; evrop. věd. instituce; předložka; 10. něm. řeka; hora u Detvy; významný člověk; Eisenhower; 11. druhá část tajenky.
KOLMO: A. první slovo 2. části tajenky; B. umělé tkanivo (lon.); C. žal; lehce se dává; zkraka eventualily; D. víc potoků; vý-

hřevný; E. souhlas; lék. potvrzení; F. souhlásky „ohavy“; něm. pohoří ve Švábsku; zkratka parlamentu; G. samohlásky „ubylý“; stomy; předložka; H. zn. jodu, dvou losůů a sry; egypt. bůh slunce; plavidlo; CH. puštevnik kolmy bez paty; I. červánkům; přihrál; J. starofimský úředník; hra; K. část obličejce; místnost; lat. ku; L. spojka; část věcílna; jihoamer. zvolání; M. tvar slov. zdůžití; část vozu; N. živočich tropů; špan. žen. jméno; ir. východ; O. časová míra; ir. zkratka koň. síly; velký kmír (obr.); P. je bohatě na vitamíny; tradič. sport. utkání; Q. kličí; lat. ozdoba; R. střed „výlovu“; obchod. liskopis; je častý v jižních mořích; S. pracuj jehlou; dává se k řešení; nepříjemný hmyz; T. trop. živočich; řecké písmeno; Ú. vlhko; otázka; V. slov. hrálo (se); tvar slov. rděti (se); X. HM; plat voják; rus. řeka; Y. Postava Pasternákova románu; Z. Zpěv Tyroláků.

v Clevelandu, Ohio, a muže pravděpodobně povede Jerry Hardy ze Sokola New York.

KANADA. Čs. národní sdružení v Kanadě zorganizovalo začátkem května ve všech kanadských středních vzpomínkové oslavy na prvního čs. ministra války generála M. R. Štefánika. — Ve dnech 21. a 22. května se v severokanadském hornickém městě Noranda konal třetí slet Kanadského sokolstva, které tvoří okresek Ústředí Čs. Sokolstva v zahraničí — Židovská kongregace v Torontu, soustředující zejména Židy, pocházející z Československa, uspořádala dobročinný koncert ve prospěch

Světového uprchlického roku. Na koncertě vystoupili kromě jiných též český basista Jan Rubes a profesorka komposice na universitě v Torontu, pianistka Moravcová.

Uherské Hradiště. Na křižovatce silnic nedaleko Hluku byl vykopán starý hraniční kámen s letopočtem 1758. Je to 75 cm vysoký pískovec s vyrytými iniciálkami, které obsahují jméno Josef Wenzleslau Fürst von Lichtenstein, který žil v letech 1696 až 1772. Podle názoru odborníků jde zřejmě o jeden ze základních mezníků mezi bývalým panstvím Kauniců a Lichtensteinů.

Čemu se doma smějí

Antonín Novotný si prý vymýšlí — a ne-
dejme se klamat amnestií — stále ukrutnější
a ukrutnější opatření proti „bývalým lidem“,
proti bulačům, proti neaktivním stranickým
kádřím, proti neplnitelnému plánu, proti zdtžo-
vatelům eektivnosti výroby, protože se chce
všem pod sebou, tedy celému našemu lidu,
mstit za to, že se musí sám tak trápit. Furt ho
něco trápí. Kurs Moskvy. Dodržování správné
linie. Měkký kurs. Tvrdnoucí kurs. Připeň
Chruščovova. Připeň Mikojanova. Připeň Su-
slovova. No, copak, v tom tak zvaným socia-
lismu člověk ví, na čem je? Ale jednomu trápení
ho zvláště moc žere. Prý se o tom světil čin-
ským soudruhům, kteří přijeli v máji oslavo-
vat 15. výročí osvobození Československa —
„No, moje největší trápení je, že má vláda
má sídlo — v Praze!“

Cinští soudruzi se divili: „Jak to — prosím
vás?“
„No...“ odpověděl Tóny Novotný, „no...
zkrátka... viděno z Moskvy... leží Praha
píece jenom pořád na Západě!“

V jedné vídeňské cestovní kanceláři čekal
u přepážky mladý muž a starší žena. Mladý
muž se obrátil na čekající pani a řekl jí: „Já
jsem sice přišel dřív, ale rád vás pustím před
sebe. Víte — mně to vyřizování bude trvat
trochu déle. Já totiž polejím do Tokia!“ — Ale
stará žena mávla jen rukou: „To se mylíte! Jen
si všechno vyřídíte, protože mně budou mé
cestovní formality trvat ještě déle. Já totiž
chci jet — do Brna!“

Je nějaký rozdíl mezi demokracií a lidovou
demokracií? — ?? — Ano, je mezi nimi stejný
rozdíl, jaký je mezi kazajkou a svěřáci kazaj-
kou!

Zprávy z měst a krajů

Praha. Museum a Společnost Antonína Dvo-
řáka uspořádaly 30. května 1960 na Vyšehradě
u hrobu Antonína Dvořáka pietní akt u příleži-
losti 56. výročí Mistrova úmrtí. Promluvil hu-
dební skladatel Jan Hanuš a Kühnův komorní
sbor za řízení Pavla Kühna předvedl skladby
A. Dvořáka a V. Nováka.

Terezin. Na národním hřbitově bylo 22.
května slavnostně vzpomenu 23 tisíc mrtvých
obětí nacismu. Mezi účastníky pietní oslavy
byly četné zahraniční delegace, které položily
k pomníku věnce a květiny. Čtyři tisíce žen,
které stály čestnou stráž kolem Národního
hřbitova ozdobyly hroby mučedníků květinami.

Litovel. V obci Javoříčko, které bylo na sa-
mém konci války vypáleno ustupujícími naci-
stickými vojsky, se konala 22. května mani-
festace.

Zlín. V rámci oslav 15. výročí osvobození
města byla 2. května 1960 ve vestibulu budovy
Bařových závodů odhalena pamětní deska 192
pracovníků Bařových závodů, kteří zahynuli
v letech nacistické okupace.

Praha. V parku na Jiráskově náměstí byla
umístěna socha Aloise Jiráka. — Na Zlaté
bráně svatovítského chrámu bylo dokončeno
restaurování středověké mosaiky „Poslední
soud“.

Přerov. K výročí 368. narození J. A. Kome-
nského vydalo město slavnostní medaili s podo-
biznou Jana Amose Komenského.

Litomýšl. Ve dnech 25. 26. června bude uspo-
řádán tradiční festival oper Bedřicha Smetany.
Představení budou uspořádána na nádvoří
zámku a v přírodním divadle v zámecké za-
hradě.

Ostrava. Před budovou osmiletky v Ostravě-
Porubě byla slavnostně odhalena busta J. A.
Komenského, která je dílem akad. malíře V.
Gajdy.

Plzeň. Na hlavní třídě plzeňského Prazdroje
byla odhalena pamětní deska Jana Sladkého-
Koziny.

Šumperk. V sodech 1. máje bude umístěna
velká socha akademického sochaře Jiřího Jilka
nazvaná „Majový pozdrav“.

Velké Meziříčí. U příležitosti 15. výročí oslav
osvobození byl slavnostně odhalen památník
60 revolučním bojovníkům, které nacisté po-
pravili před 15 lety.

POSLOUCHÁTE ČS. VYSÍLÁNÍ HLASU AMERIKY?

Hlas Ameriky vysílá pro posluchače v Česko-
slovensku i ve svobodném světě každý den z
Washingtonu, D. C., v tuto dobu:

Od 4.30 do 5.00 hodin GMT a od 5.30 do
6.30 hodin GMT na krátkých vlnách v pásmech
19, 25, 31 a 49 metrů; dále od 20.30 do 21.00
hodin GMT na krátkých vlnách v pásmech 13,
16, 19, 25, 31, 41 a 49 metrů; a konečně od
22.30 do 23.00 hodin GMT na krátkých vlnách
v pásmech 13, 16, 19, 25, 31, 41 a 49 metrů —
ve střední Evropě také na střední vlně 251 metr.
Vysílání můžete poslouchat jednak přímo z
Washingtonu, jednak přenosem z Londýna,
Mnichova, Soluně a Tangeru.

Redakce čs. vysílání Hlasu Ameriky ve Wa-
shingtoně prosí posluchače, aby ji napsali na
tuto adresu: Voice of America, Czechoslovak
Service, Washington 25, D. C., USA. — V do-
pise laskavě uveďte, kterou relaci jste poslou-
chali, na které vlně, jaký byl poslech a pří-
padně poznámky k obsahu vysílaného pořadu.

Tábor — město české historie

Jihočeský Tábor vzpomíná letos 540. vý-
ročí vzniku z hradu hory Tábor; tehdy ve
dvacátých letech 15. století to bylo hlavní
město husitského hnutí, v němž žilo na 40.000
lidí. — Za císaře Zikmunda byl Tábor udě-
len statut královského města. Jedním z jeho
bývalých pánů byl Jiřík z Poděbrad. V po-
zdějších stoletích najdeme mezi dobyvateli
Svédy, Prusy, Francouze a Bavyry.

Koňovská věž, zbytek bývalého hradu z
roku 1420, je dosud zachována a rybník Jord-
án (založený 1492) patří dál k pohledu na
město nad Lužnicí, k vzpomínkám na jeho
středověkou minulost.

Připomeňme si, že v Táboře bylo v roce
1862 založeno první reálné gymnasium na
světě, forma střední školy, která se později
hodně ujala. O dva roky později zde vznikla
první slovanská hospodářská škola. Tábor
byl také jedním z prvních měst, kde vychá-
zely pravidelně české noviny. Skoro 200 let
— od poloviny 18. století — bylo město
sídlím krajských úřadů.

Dnes je Tábor jedním z takzvaných reser-

vačních měst, jehož stavební památky jsou
státem chráněny. V roce 1950 byla zahájena
akce plánovaná na deset let, v jejímž prů-
běhu měly být všechny památné stavby reno-
vovány, opraveny nebo obnoveny. Opraven
byl dům U bílého lva, fresky v kryptě Klá-
šterního domu a sítěcha Bechyňské brány, v
jejímž druhém poschodí bylo umístěno
archeologické museum. Ale celkově je o po-
kroku „akce“ slyšet jen velmi málo — ač-
koliv máme rok 1960 a měla by teď někdy
jizv skončit.

Hlášeno je jen, že na dno Jordánu bylo
položeno 160 metrů dlouhé potrubí na pit-
nou vodu pro Pražské předměstí. A v červnu
1958 jsme se dověděli, že nové sídliště v
Ústeckém předměstí je bez ústředního topení,
protože chybí vysokotlakové čerpadlo;
bylo tehdy slíbeno, že bude dodáno za dva
roky, v červnu 1960. Jestlipak je už „Tábo-
rité“ z Ústeckého dostali?

A co chybí ostatním občanům okresního
města Tábora? **Vofous**

Kolín. V obci Nebovidy oslavilo 22. května
1960 12 manželských párů zlatou a jeden pár
diamantovou svatbu. Nejstarší pár, manželé
Dvořákové, kteří oslavili 60 let společného ži-
voća, se dožívají 89 a 88 let. Ostatní staří
manželé jsou ve věku od 72 do 82 let. Jeden
z osalvenců, František Volf, pracoval v obci
39 let jako učitel a řídící a vychoval zde dvě
generace občanů. Tohoto významného život-
ního jubilea oslavili s nejbližšími rodinnými
příslušníky, syny, dcerami, vnuky a právnyky
v upraveném sále Osvětové besedy.

Hodonín. V Mikulčicích byly nedávno odkryty
základy pěti zděných kostelů a knížecího pa-
láce s akropolí. Při dalším zkoumání objevili
archeologové nehluboko pod povrchem země
30 domů obdélých a čtvercových s dusanou
podlahou, s krby a hliněnými pecemi uvnitř.
Obydlí pochází z devátého století po Kristu z
doby rozkvětu Velkomoravské říše.

Nýrsko. V poslední době bylo ve městě
uskutečněno několik úprav, které zlepšily
vzhled města. Tak v ulici od nádraží k ná-
městí zmizelo dláždění a vozovka byla vy-
asfaltována, dále byly postaveny dva beto-
nové mosty, pěknou budovu dostali hasiči a
městečko má také více zeleně. Občané brig-
ádnický staví kulturní dům, který bude nej-
lepším v Pošumaví.

Znojmo. V jihomoravských obcích se pilně
cvičí obyvatelstvo v civilní protiletěcké obraně.
Obyvatelstvu jsou předváděny filmy a výcvik
se provádí i prakticky.

Lednice. Návštěvy v lednickém parku se
znovu těší značné pozornosti zahraničních ná-
vštěvníků. V poslední době přijela do Lednice
výprava francouzských turistů.

Uherské Hradiště. Třebaže již loni začali ob-
čané svépomocí stavět nové koupaliště, jeho
stavba vázne, neboť je nedostatek některých
hmot.

Frýdek-Místek. V druhé polovině letošního
roku bude zahájena stavba nové přehrady ve
Frýdku-Místku. Přehrada vznikne v místech, kde
říčka Olešná protíná silnici Frýdek-Místek—
Příbor. Nově vzniklé jezero zatopí osmdesát
hektarů půdy.

Velký Polom. V budově rekreačního střediska
ve Velkém Polomu v Beskydách vznikl požár,
který způsobil škodu 700 tisíc korun.

Domažlice. Středočeské Mázhauzy v domech
na náměstí v Domažlicích budou otevřeny v
létě v době Chodských slavností. Jsou velmi
cennými památkami, které byly v posledních
letech obnoveny.

Nýřany. Četli jsme v plzeňském komunistic-
kém deníku: „Před několika dny jsem šel ko-
lem našeho zdravotního střediska v Nýřanech
a málem ještě přišel k úrazu. Za mémi zády
totiž spadla cihla a kus omítky. Šel jsem i případ,
že mezi hrající se děti spadlo několik tašek se
střechy, ale na štěstí nedošlo k zranění.“

Zbiroh. V okolí obce Zvikovce a Mlečíc na-
padlo velké množství krup a úroda byla val-
ným dílem zničena.

Praha. Na Sírahově se dokončuje nová re-
translační stanice, kterou bude čs. televise pře-
nášet spariakiódní pořad.

Plzeň. V Lochotíně bude zahájena výstavba
zoologické a botanické zahrady, která bude
ještě letos zpřístupněna veřejnosti.

Otrokovice. V závodě na letadla „Moravan“
dokončen prototyp nového akrobatického le-
tounu „Z-326 A“.

Trutnov. Město oslavuje letos 700. výročí
trvání. Čítá 23 tisíce obyvatel, což jest více než
třetinou obyvatel celého trutnovského okresu.

Opava. V obci Vlastovičky bylo objeveno
pohřebiště lidí, kteří žili v prvním tisíciletí před
Kristem.

Cheb. Po zrušení „pohraničního pásma“ je
možno jet bez kontroly až do Chebu, Aše a
Veprtu. — Letos na podzim má být započato
s opravou domu na dolní části náměstí čs.
armády, zvaných „Spalíček“.

Hodonín. Dne 15. května byl v Mikulčicích
odevzdán veřejnosti památník vybudovaný nad
základy jednoho z pěti kostelů velkomorav-
ského hradiska, kde jsou soustředěny bohaté
archeologické nálezy z této oblasti.

Luhačovice. Před domem Bedřicha Smetany
byla umístěna kašna, která v roce 1958 zdečila
čs. pavilon na výstavě v Bruselu.

Praha. V Praze-Smíchově se konala celostá-
tní přehlídka a soutěž jakosi dvaceti stup-
ňových piv. Zúčastnilo se jí 64 pivovarů z celé
republiky. Vítězem se stal českobudějovický
Budvar.

Břeclav. V obci Hrušky upadla v posledních
letech pěstování vinné révy a dnes je v obci
pouze šest hektarů vinnic. V příštím roce mají
však kolchozníci vysázet další plochy matečních
vinnic a rozšířit v příštích pěti letech plochu vinnic
o dalších 15 hektarů.

Bratislava. 29. mája ve večerních hodinách
došlo na železniční trati Ladce—Iľava na
chráněnom prechode k zrážce zájazdového
autobusu s vlakom. Zrážka si vyžiadala troch
mrtvých, 5 ťažko a 6 ľahko ranených. Nehodu
zavinil riadič autobusu, ktorý prerazil uzavreté
závozy.

Ostrava. V Páskově se dalo 21. dubna samo-
činně na pohyb 25 vagonů naložených uhlím.
Vagony se pohybovaly směrem na Ostravu a
zastavily se až u Zimního stadionu. Nárazem
při zatsavení bylo šest vagonů zničeno a tři
značně poškozeny. Jedna osoba při tom utrpě-
la vážná zranění.

Praha. Na Národní třídě v těsné blízkosti
Národního divadla se odkluzují poslední zby-
tky Chourových domů. Na ploše vznikne nový
sad.

Ostrava. Výbuchem metanu na dole Hlubina
přišlo o život 54 horníků.

Dobře vaří — dobře slouží

VAŠATA

339 EAST 75th STREET

NEW YORK 21, N. Y.

O známých lidech doma

Benjamin Smola, kdysi člen pražské Uranie
a některých mimopražských divadel se dožil
75 let. — Josef Křiváka, barytonista Národ-
ního divadla se dožil 65 let. — Malib B. Čila
se dožil 75 let. — Česká klavíristka E. Berná-
thová koncertovala na Novém Zélandu a měla
mimořádný úspěch. Wellingtonský Dominion
napsal, že obecnstvo ji znovu a znovu vyvo-
lávalo a dokonce i dupáním dávalo najevo
své nadšení. — Novým čs. velvyslancem v Ku-
bě byl jmenován dr. Vladimír Pavlíček. — Inž.
dr. Josef Knop, profesor obecné a analytické
chemie na Vysoké škole zemědělské v Brně se
dožil 75 let.

KDO ZEMŘEL: Dr. inž. Hovorka, profesor
Vysoké školy chemicko-technologické v Praze
ve věku 60 let. — Dr. inž. V. Verunáč z Prahy,
pracovník v oboru sociálního inženýrství ve
věku 67 let. — A. Astl, akademický sochař a
býv. žák prof. Myslbeka. — Jiří Eliáš, klavírista
a skladatel z Prahy ve věku 51 let. — Jaro
Miškovský, býv. žurnalista z Mar. Lázní zem-
řel v Praze ve věku 67 let. — Jarmila Šafaří-
ková, představená býv. Podolského sanatoria
v. v. — Růžena Řihovská, vdova po hudebním
skladatel z Prahy-Hodkovic. — Inž. Josef
Ingris, stavební rada min. věř. prací v. v. a akad.
malíř ve věku 80 let. — MUDr. František Štich
ve věku 94 let. — Otařak Pleskof, obv. škol.
inspektor v. v. z Prahy. — M. Zuna, operní
umělec z Prahy ve věku 79 let. — Josef Horák,
hudební skladatel z Plzně ve věku 86 let. —
Jan Soukup, stavitel z Prahy ve věku 68 let.
— František Kríž, malíř písma z Prahy-Strá-
nčic ve věku 83 let. — Josef Hlaváček, vrch.
míst Elektrických podniku v Praze ve věku
78 let.

ROZSUDKY. Pro poslouchání „Svobodné Ev-
ropy“, rozšiřování protikomunistických letáků a
pro touhu po návratu „starých časů“ bylo v
Benešově dosouzeno dvanáct osob. Mezi sou-
zenými byli bývalí zeměděle Václav Velebil,
Vladimír Velebil, Jan Provazník, František Do-
biáš a Bohumil Srka. K nejvyššímu trestu byl
odsouzen Václav Velebil — na šest let žaláře.
— Dne 15. března 1960 byl odsouzen Oldřich
Ponocný z České Lipy na dvanáct let vězení a
jeho manželka Olga na sedm roků. Otec Olgy
Ponocné, 72letý Antonín Kuhn, který žije v zá-
padním Německu, a byl v České Lípě na ná-
vštěv, byl odsouzen do vězení na devatenáct
let. Všichni tři byli obviněni, že provozovali vy-
zvědačství ve prospěch Spojených států. — Re-
holnice „Pia“ — Helena Lineřová ze Zampachu
byla odsouzena na dva a půl roku vězení, je-
ližež prý vychovávala protikomunistický mládež
a půjčovala dětem literaturu s protikomunistic-
kým zaměřením. — Bývalý rolník Josef Faul z
Dolní Lhoty na Klatovsku byl odsouzen na pět
let vězení, jelikož prý vyvíjel nepátelskou čin-
nost. — Římsko-kořický administrátor Ladislav
Hlad byl odsouzen do vězení na devět let. V
roce 1950 mu odevzdal pražský nuncius De
Liva listinu, v níž ho papež Pius XII. jmenoval
titulárním biskupem s tím, že navenek nesmí
jako biskup vystupovat. Když byl tajně vysvě-
cen v Litoměřické kapli, sám pak tajně vysvě-
coval bohoslovce. — František Mondl z Dýšiny
v Plzni byl odsouzen na několik let k pobytu
v nápravném pracovním táboře, jelikož se ne-
dostavil k vojenskému odvodu a pobuřoval
proti režimu. — Pro tak zv. „záškodnickví“ od-
soudil soud v Bratislavě bývalé rolníky R. Bie-
loviče na 11 let vězení a J. Baláže na čtyři roky
a V. Bindera, bývalého majitele mlýna na deset
let vězení.

DESKU S REPRODUKČÍ ŽIVÉHO HLASU T. G. MASARYKA

kterou vydala RŠČ k 110. výročí narození
T. G. Masaryka můžete dostat v admi-
nistraci Českého Slova v Mnichově, pouká-
žete-li částku 21,50 DM. Dlouhohraji-
cí deska obsahuje mimo reprodukci živého
hlasu TGM, presidenta dr. Eduarda Beneše,
Jana Masaryka a dr. Alice Masarykové
projev presidenta USA Woodrova Wilsona,
generála Milana R. Štefánika, českosloven-
skou státní hymnu, staročeské chorály
„Svatý Václave“ a „Kdo jste Boží bojov-
níci“ a recitaci básně Jaroslava Seiferta
„Rozhovor se smrtí“. Zajistěte si desku proti
hořovému zaplacení na adresu: ČESKÉ
SLOVO, München 27, Postfach 91.

Karel Pliecka — František Volf
»STARÝ ČESKÝ KALENDAŘ«

250 stran, celoplátěná vazba, DM 30,40. —
Celostránkové barevné obrázky, četné ilu-
strace v textu, písně s nápěvy atd.

Tuto a mnohé další

KNIHY Z ČESKOSLOVENSKA

najdete v našem novém knihkupectví.
Vyřídíme rádi písemně objednávky — po-
kad možno píšte německy nebo anglicky.

VÝVOZ A DOVOZ KNIH

KUBON & SAGNER

Majitel Otto Sagner

München 34 — P. O. Box 68 — tel.: 59 13 27
Hesstr. 39 — elektrická dráha č. 7, 17, 37

V PRAZE PŘED DESETI LETY

Reportáž o komunistech

Šeříky už dokvetly. Zeleň pražských zahrad je unavena horkem. Je dusno.

V úterý 30. května 1950 jsou vybraní novináři pozváni na poradu se zástupci ministerstva spravedlnosti. Byla to neudatá schůzka. Zřizenci „spravedlnosti“ rozdali text podepsaný státním prokurátorem dr. Bohumilem Zieglerem: Obžaloba JUDr. Milady Horákové, rozené Králové a 12 dalších osobností.

»Skupina měla za úkol soustředit reakční podzemí v Československu a prováděním špiónáží, sabotážními a teroristickými akcemi a připravovaným ozbrojeným pučem usnadnit ozbrojený útok anglo-amerických imperialistů proti Československu...«

Na zločinné, protilidové, protinárodní a protisovětské platformě se spikli a sjednotili zažalovaní političtí ztroskotanci, patřící již dříve k nejreaktějšímu živlu v vedení bývalé strany národně socialistické, sociálně demokratické pravice a strany lidové. V této směsi nachybi ani trockisté — notoričtí agenti imperialistů...«

Všichni obžalovaní spáchali zločin velezrady a zločin vyzvědačství.»

Na pražském Hradě sedí Klement Gottwald, který za necelá tři léta podezřele náhle zemře. U Prošné brány na sekretariátu strany krájuje dosud Rudolf Slánský, jemuž vlastní soudruzi již pletou oprátku, na níž bude viset o dva a půl roku později.

Ještě si hrají na soudce. Nepřátel je mnoho. Někteří mohou být odstraněni tiše; policie umí pracovat i bezhluchně. Čas od času je ale třeba udělat veřejný proces s lidmi, jejichž minulost a jejichž tváře vyjadřují odpor k novému pořádku, který přikryl zemi svým stínem tentokrát ve jménu diktatury proletariátu. Je třeba vyrobit strach a šířit hrůzu — ovzduší, v němž se tyranům už od dávných dob lépe vládne.

31. května: Proces Horáková zahájen

Velká porotní síň krajského soudu v Praze na Pankráci. Senátu státního soudu předsedá dr. Karel Trudák. Nové právo zastupují prokurátoři Havelka, Ludmila Brožová (dnes šéfová oddělení pro protistátní činnost při krajské prokuratuře v Plzni), dr. Jiří Kepák (který přežil pád svého osobního přítele Čepičky a je předsedou senátu Nejvyššího soudu), dr. Josef Urválek (t. č. stále ještě předseda Nejvyššího soudu) a dr. Juraj Vieska, zatím jediný z této smečky vykladačů komunistických paragrafů, který se už zapletl do jejich smýček. Soudní síň je zaplněna „delegacemi“ z továren a zástupci vesnice a tisku a několika spisovatel-skými prominenty; klouká, jež má roznést ozvěnu procesu po celé zemi.

Dr. Milada Horáková se narodila na Boží hod vánoční roku 1901. Od studentských let pracovala v ženském hnutí, naposled jako jednatelka Ženské národní rady. Za války plula svůj odpor k totalitnímu režimu pobytem v koncentračním táboře. Po osvobození se stala předsedkyní Rady českých žen a poslankyní Národního shromáždění. V únoru 1948 se mandátu vzdala.

Prokurátor: »Tak vy jste tedy vytvořili základnu kontrarevoluce u nás. Můžete to tak nazvat vy?«

Horáková: »Ano.«

Prokurátor: »Vy jste sama řekla, že jste chtěly dosáhnout svou protistátní činností respektive všichni chtěli dosáhnout zničení lidové demokratické zřízení?«

Horáková: »Ano.«

Prokurátor chce obžalovanou přimět, aby to, co je známo jako cíle režimu ztotožnila se s zájmy československého lidu.

Horáková: »Musím odpovídat se svého hlediska a svého přesvědčení.«

Je obviňována, že posílala do zahraničí špiónážní zprávy, pro něž měla zvláštní šifrovačí klíč.

Prokurátor: »Tak například hmyz a myši znamenali komunisty, protože k nim měla odpor.«

Do starostlavného Písku přijel dne 31. května 1950 (tehdejší) ministerský předseda a předseda odborů Antonín Zápotocký, aby tam přijal díplom čestného občanství. Ve svém projevu řekl: »Máme jedno heslo: Nechceme zavádět teror, nikoliv zbytečně pronásledovat, ale svou lidově demokratickou republiku si rozvracet nedáme.«

Ve Škodovce v Plzni (to se ještě nejmenovala Leinovy závody) se sešel „aktiv úsekovy důvěrníků o novém trestním zákoně“ a přijal „jednomyslné resoluci, ve které odboráři žádají přísné tresty velezradcům a rozvratníkům, kteří jsou právě souzeni v Praze“.

1. června: Velký boj za mír a za lidskou kulturu

Výslechy dr. Nestálové a dr. Hejdy řídí prokurátor Vieska a Urválek.

Vieska: »Vy jste chtěli dosáhnout volby pod kontrolou Spojených národů. Kdo by o tom rozhodoval? Známe majoritu Angličanů a Američanů.«

Urválek: »Vy tu projevujete přímo zločinnou nenávisť vůči lidem, kteří budují tuto republiku.«

V Lidových novinách ve zvlášť vytvořené rubrice „Před soudem lidu“ se ptá spisovatel Václav Lacina: »Čestí lidé? Jsou to vůbec — lidé?«

Měl na mysli obžalované... Rovněž v Lidových novinách čteme článek

nadepsaný „Celá Francie je vzrušena“: Dne 27. února 1950 jakási Raymonde Dienová si lehla na koleje před vlak, který údajně vezl zbraně. „Francouzský pracující lid je tímto činem nesmírně nadšen a Raymondou obdivuje a je jí nesmírně vděčný. Ale francouzský re-akční režim odpovídá na tento hrdinský čin vlastenky typickou metodou služebníků amerických imperialistů. Raymonda je zatčena... obviněna, že ohrozila bezpečnost státu a na tento zločin je smrt. Ale celá pokroková Francie vykřikla: Osvobodte Raymondu Dienovu!“

Dne 1. června 1950 byla Dienová odsouzena na jeden rok do vězení. „Pokrokové francouzské obyvatelstvo, podporováním demokratickým tiskem žádá zrušení hanebného rozsudku a okamžité propuštění Raymondy Dienové!“ vykřikuje hystericky jeden soudruh Václava Laciny.

V moskevském ústředním domě spisovatelů se konal „večer na obranu vynikajícího tureckého básníka Nazima Hikmeta“, hlásí pražský tisk. Hlavní projev měl laureát Stalinovy ceny Štěpán Stipačev: „Pokroková lidé na celém světě jsou vážně zneklidněni... Žádáme, aby Nazim Hikmet byl propuštěn — toť obrana demokracie, toť součást velkého boje za mír a za lidskou kulturu.“ (Nazim Hikmet byl zanedlouho omilostněn, dostal Mezinárodní cenu míru, je polským státním příslušníkem a žije v SSSR).

3. a 4. den procesu: Lidé, kteří ztratili důvod bytí

V Londýně skončilo zasedání sekretariátu (komunisty dirigované) Světové rady míru. Padlo definitivní rozhodnutí „o vyloučení titovských agentů ze Státního výboru Světového kongresu obránců míru“. Veřejnosti bylo sděleno, že tzv. stockholmskou výzvu k zákazu atomových zbraní a „boji za mír“ podepsalo už přes sto milionů lidí — v Československu devět a půl milionu občanů.

Předsednictvo Čs. svazu žen (řízené komunisticky poslankyní Hodinovou-Spurnou) — odevzdalo 2. června 1950 francouzskému velvyslanci v Praze „protest proti pronásledování předsedkyně Mezinárodní federace demokratických žen Eugénie Cottonové“. (Soudružka Cottonová vykonává bez újm a v plném zdraví tuto funkci dodnes.)

Proces na Pankráci pokračoval výslechy obžalovaných Zeminové, Přeučila, Buchala a Kleinerové, Pecla a Kalandry. V Lidovkách v rubrice „Před soudem lidu“ píše spisovatel Jiří Marek (spozdější laureát státní ceny a generální ředitel Čs. filmu), že obžalovaní „zrazovali národ“. Autor básně „Jas Stalinova díla“ Jan Pilař (dnes ředitel nakladatelství Čs. spisovatel) líčí návštěvu porotní síně: »Uvědomil jsem si, že obžalovaní se ve svých záměrech v ničem neliší od nelidsky cynického nepřítel-vašeho národa K. H. Franka.« — Jiným příspěvatelem této rubriky byl dne 4. 6. 1950 Milan Jariš, spisovatel divadelních her na státní ob- jednátku, laureát a člen KSČ: »Viděl jsem mnoho zločinců z povolání, mnoho žemestných vrahů a lupičů. Viděl jsem prostitutku, která odmítala společenost okupanta. Všichni ti lidé na nejnižším stupni společnosti stáli ještě mravně výš než paní doktor Milada Horáková.« Článek byl nadepsán „Lidé, kteří ztratili důvod bytí“.

V dubnu 1956 na sjezdu spisovatelů, jímž na okamžik zavál čerstvější vítr i v Československu, prohlásil Milan Jariš: »Každý z nás nese kus odpovědnosti za chyby minulosti. I já si uvědomuji, jak jsem mnoho a zbaběle mlčel.«

Mlčel?

Cesta na dno zločinu

Dne 5. a 6. června 1950 pokračuje proces výslechy dr. Zdenka Pešky, Vojtěcha Dundra, dr. Bedřicha Hostičky, dr. Křížka a 19 svědků. Listujeme novinami, jejichž povinností je v těchto dnech ujišťovat, že všichni „lidé“, od intelektuálních špiček po „pracující“ z karlínské Tesly, žádá „co nejpřísnější tresty“: Pro „bandu spiklenců, zrádců a rozvratníků“, píše universitní profesor dr. Julius Dolanský-Heidenreich. Pro „Mnichovany v druhém vydání“, píše spisovatel František Kubka, pozdější nositel tzv. Československé ceny míru.

Redakce časopisů tvrdí, že dostávají „stovky resolucí a telegramů: „Průběh procesu je sledován v celé republice s napjatou pozorností. Rozhořčený odpor, nejhlubší opovržení a spravedlivý hněv — to jsou pocity, které v našem lidu vyvolávají odhalené zločiny“, tvrdí Lidové noviny dne 6. června. „Obžalovaní klesli na dno zločinu“, říkají o den později.

Večer 7. června si zapínáme radio, pražskou rozhlasovou stanicí. „Dělníci“ z Čelákovice poslali taky resoluci státnímu soudu a to dokonce „jménem pracujících celého světa“. Aparát propagandy funguje tedy znamenitě, až tak dobře, že ani nemůže být brán vážně.

Praha vysílá hru Karla Kíncla „Dopis od Glorie“. Český student Jiří Kopecký je pozván Angličankou Glorií do Londýna, ale odmítá, protože se zamiloval do práce brigádníka v ČSR. Potom to řinčí „budovatelskými“ pochody. „My jsme haviři — práce rytíři“, jmenuje se jeden z nich.

A ještě pozdě v noci zase rezoluce proti „bandě Horákové“.

7. června 1950: Ssedlina národa

Ve vinohradské sokolovně byl zahájen sjezd Čs. svazu mládeže. Hovořil k němu — „k mládeži stalinové epochy“ — taky Klement Gottwald: „Tam na Pankráci na lavici obžalovaných sedí reprezentace toho starého, podlého světa.“

Komentátor Lidových novin (šéfredaktor: Jan Drda) vidí „tváře hnusných agentů amerického imperialismu, z nichž byly strženy masky. K zločineckým rýsům přibyla nová charakteristika, dokreslující nesmírnou propasnost jejich zrady a zákeřnictví“. — Jsou vyslýcháni další svědci, řada z nich onoho času již ve vazbě.

Pražský rozhlas oznamuje po osmé večer, že „nejen pracující, ale také umělci se hlásí svými protesty a odsuzujícími slovy pro zločiny třinácti obžalovaných. Ivan Olbracht je nemocen a proto prosí, aby jeho slova byla přečtena“, říká Praha. „Jak moudří, uvědoměli jsou naši dělníci, kteří pevně žádají nejpřísnější potrestání.“

Vášek Káňa, autor divadelních her, které byly málo navštěvovány, zato však hojně odměňovány oficiálním uznáním a peněžními dary — Káňa píše: „Po zkušenostech z procesu musí každý poctivý vlastenec pocítit potřebu přikmout se ještě blíže k mocnému Sovětskému svazu, k soudruhu Stalinovi.“

Rozsudek, válka a smrt

Večer ve čtvrt na devět dne 8. června 1950 vynáší předseda soudu rozsudek: Milada Horáková, Jan Buchal, Oldřich Pecl a Závěš Kalandra jsou odsouzeni k smrti, čtyři obžalovaní k doživotí, ostatní na 15 až 28 let.

Prokurátor Vieska: »Obžalovaní se stali špiónáží, záškodnickou pučistickou základnou nejdravějšího amerického imperialismu proti lidu této republiky.«

Prokurátor Urválek: »Obžalovaná dr. Milada Horáková patřila mezi hrstku postav, kteří odmítli spolupráci s obrozenou Národní frontou. Měla možnost uznat chyby, jichž se dopustila... Je nepoučitelná. Jak jsme poznali Horákovou při hlavním přeličení před tímto soudem, zavilým odpurcem zůstala dodnes.«

Jan Osers píše ještě ten večer úvodník pro Lidové noviny a tvrdí, že „odhalení třinácti rozvratníků se stává významným přínosem v boji za mír“. O den později se v Praze koná druhý plenární zasedání Státního výboru Světového kongresu obránců míru. Schvaluje statut tzv. mezinárodních cen míru. Dostanou je každoročně tři „obránci míru“ spolu se zvláštní odměnou pěti milionů francouzských franků.

Pražský rozhlas vysílá pásmo Alexandra Jandery v režii Ludvíka Pompeho: „Vzpomínka na Lidice“. Málo o nešťastné obci, hodně demagogie na téma procesu: Horáková chtěla válku, Horáková chtěla tedy Lidice...

V domácím tisku je na pořadu schvalování pankráckých rozsudků. Článek kapitána Emila Zátopka v Rudém právu nadepsán „Rozsudek vynesl všechny lid“.

Výbor mezinárodního Pražského hudebního jara 1950 vydává 10. června „mírové prohlášení“, lidické ženy tentýž den „mírovou výzvu“. Svaz spisovatelů odeslal Trumanovi protestní dopis „proti pronásledování Howarda Fosta“.

10. června 1950, večerní zprávy stanice Praha: Pracující n.p. Nisan v Jablonném poučení procesem vyhlašují další socialistické závazky. Děkuji tím soudcům za spravedlivý rozsudek.

Ústřední výbor demokratické vlastenecké fronty severní Koreje vydal výzvu ku společným volbám a vytvoření svrchovaného vládního orgánu pro celou Koreu. Volby by se měly konat 5. až 7. srpna 1950...«

21. června vysílá Praha hr Bohuslava Ma-sáka „Raymonda Dienová nebude odsouzena“. Autor říká v závěru: Obránci míru, mluvící všichni stejnou řečí: Mír bude uhájen.

Lidové noviny oznamují 27. června 1950, že „Korejská lidová republika byla dne 25. 6. zá- kečně přepravena vojskem Iouťkové vlády jižní Koreje... O den později je komentář těchto novin nadepsán: „Spravedlivý boj za sjedno- cení země.“ Hovoří se v něm o „amerických paličích války“. — V úterý 27. června v sedm večer vysílají stanice okruhu M, Praha a Brno obsah listu adresovaného vojákům jižní Ko- reje. Jsou v něm vyzváni „obrátit zbraně proti skutečnému nepříteli“. V rozhlasových novi- nách je čteno provolání předsedy vlády sever- ní Koreje, které obsahuje mimo jiné pokyny pro „partyzány v jižní Koreji“; co mají dělat vojensky a politicky. „Musíme vytvořit jediný stát!“

Ve středu 28. června 1950 přináší českoslo-venský tisk tuto zprávu:

„Rozsudek státního soudu v Praze z 8. června t. r. potvrzený rozsudkem nejvyššího soudu z 24. června t. r., jímž byli Milada Horáková, Jan Buchal, Oldřich Pecl a Závěš Kalandra odsou- jeni pro zločiny velezrady a vyzvědačství k trestu smrti, byl vykonán.“

Ulice pražského podhradí jsou vyprahlé, těž-ko se dýchá i v sadech. Je dusno.

Jan Osman

Slovíčko nejmenších

Emanuel Chalupný:

V prázdninovém táboře (z čítanky pro obecné školy)

Tam, kde se prudá Vltava spojuje s klidnou Lučnicí, při pravém břehu obou řek na rozsáhlém poloostrově, bělaly se stany prázdninového tábora.

„Aby to tak byl Láďův tábor, to bychom ho překvapili“, prohodil Vojta.

„Už asi je“, přisvědčil Jarka, „vidíš ho, tamhle stojí.“

A skoro zároveň zahlaholilo na břehu volání: „Nazdar, plavci!“ to volal Láďa.

„Nazdar, Láďo!“ volali Vojta a Jarka, zatačeli ke břehu a přistávali podle pravidla proti proudu.

„Kde se tady berete?“ vítal je Láďa a hned dodal: „Zůstanete u nás. Zítřejší je neděle, bude slavnostní táborový oheň. Můžete nám při něm vyprávět o svých vodních cestách.“

„Snad to půjde“, řekl Vojta. „Co ty říkáš, Jarko?“

„Proč ne? Uděláme jim tu radost a sami si den odpočineme.“

„Tak to hned oznámím chlapcům“, líboval si Láďa. „Ti budou mít radost. Za chvíli je svolám, bude večer.“ Za několik okamžiků zapískal signál „pojdte všichni jíst!“ a hned se jako povodeň přihnalá dvacet chlapců s miskami.

„Natsoupit v řád!“ zavelil Láďa a pokračoval: „Kluci! Oznamuji vám, že náš tábor navštívili Vojta a Jarka, známí cestovatelé. Jejich plavby po vorech jsou vyličené v knize „Vltava“, kterou máte v táborové knihovničce. Slibili, že nám zítra při táborovém ohni budou vyprávět o svých nových plavbách. Poděkujte jim za to předem!“

„Zdar! Zdar! Zdar!“

„Dnes po večeri bude bedíka“, oznamoval ještě Láďa a pak zavelil: „Rozchod!“ a chláp-ci se rozešli. U kuchyně dostal každý svůj díl a odešel s ním na břeh řeky. Tam se klidně ve skupinkách rozložili a při tichém šplouchání večerních vln pověděli. Vojta a Jarka dostali také večeri a usadili se s Láďou kousek dál v trávě. Hovořili o nedělním táborovém ohni.

Po večeri dal Láďa návštěvníkům upravit dvě lůžka v jednom stanu. Zprvu chtěli nocovat v kajaku, ale pak přijali nabízené pohostinství a odnesli své věci do stanu. Tma valem rostla a nový signál zval k besidce. Všichni zasedli kolem ohně, praskajícího uprosřed tábora, a celou hodinu zpívali. Začali „Vltavskými tůněmi“ a pokračovali „Dej nám Panbůh zdraví v tom tábořském kraji“. Potom zpívali „Na tom pražském městě —“ A tak pozdravili písničkami všechny kraje české republiky.

Když se připozdilo, řekl Láďa všem „dobrou noc“ a vybil je k rozchodu. Uhasil se oheň a po deseti minutách utišila píšťalka, všecko chrastění i ve stanech. Venku zůstala jen noční hlídka.

První hlídka se tentokrát ujali oba hosté s vedoucím tábora. Odešli opodal na břeh řeky a za jejího šumotu, doprovázeného zpovzdálí hlubokým hřmáním jezu, pod úchvatným jiskřením nesčetných hvězd tiše hovořili o svých krásných cestách po republice.

Když po dvou hodinách odevzdali stráž další hlídce, odešli také spát.

Antonín Sova:

TÁBORSKÉ KRAJE

Přec jsou jen chudé tábořské ty kraje, však nám je rád až k snití neskonale, hor mírně pásmo ve slunci tu hraje a žlutou obilí již skorem zraje. U silnic v lesích milí šerem hoří a pošta truchlivými jede lesy, hajovny nízké v mladých bukách mojí kdes leží v diví nakupené směsí; jsou města malá, zapadlá a skrytá pod lesy mlhavými, kde soumrak dýmá, cimbuří hradů zbořených tě vítá a sláva Žižky v každém koutě dítímá.

Ze života Františka Palackého

František Palacký, dějepisec českého národa, již jako malý chlapec pomáhal doma ve shánění po živobytí. Pásl kravy, choval na houby, na moliny i na jahody, které potom jeho tatka ve městě prodávala.

V jedenácti letech hovořil česky i německy. Na školách se pak učil latině a maďarštině, sám z vlastní píše se učil francouzštině, angličtině a slovanským jazykům. Byl velmi pilný a vytvářel. Při tom se na studiích vydržoval téměř sám o proto měl málo času na vlastní práci. Učil se dlouho do noci a na zábavu mu nezbylo mnoho volných chvil.

Jako student si napsal do deníku, jímž žil, stál věren po celý svůj život: „Můj život a můj duch patří mému národu.“

Ještě v sedmdesátí letech sliboval, že se všemožně přičiní, aby vynahradil, co dosud nevykonal, pilností a věrností ve službách národa. Na rozloučenou s národem napsal: „Nepřestávám napominat a prosit každého, aby se neoddaval nečinnosti, ale vzdělával se, pracoval a přičiňoval se ze všech sil. Práce je nejjistější cesta k blahu jednotlivce i národa. (Z čítanky pro obecné školy, díl IV.)

PŘÍSLOVÍ O DOMOVĚ A VLASTI

Všude dobře, doma nejlépe. Uctu dej cizině, lásku vlasti! Kdo se za svůj jazyk stádí, Kdo se za svůj jazyk stýdí, je hošen potupy všech lidí!